

Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2023

Sisällys

Johtokunta	3
Finanssimarkkinoiden tila	4
Finanssivalvonnan strategia vuosille 2023–2025	9
Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2023	10
Finanssivalvonnan vuoden 2023 valvontatoimenpiteet	15
Riskienhallinta	27
Finanssimarkkinoilla toimivien vuotuinen kuuleminen	29
Pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2022	31
Arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista vuonna 2024	35

Kun tekstissä ei ole mainittu vuosilukua, viitataan vuoteen 2023.

Pankkivaltuuston rooli Finanssivalvonnan valvonnassa

Pankkivaltuusto valvoo Finanssivalvonnan toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta. Tarkoituksenmukaisuuden valvonnassa pankkivaltuusto arvioi, miten toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Toiminnan yleisen tehokkuuden valvonnassa pankkivaltuusto seuraa erityisesti henkilöstömäärän ja talousarvion yleistä kehitystä suhteessa tehtäviin sekä lainsäädännön tai markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin.

Johtokunta

Johtokunnan kokoonpano vuonna 2023

puheenjohtaja

Marja Nykänen, Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja

varapuheenjohtaja

Pauli Kariniemi, osastopäällikkö, ylijohtaja, valtiovarainministeriö

Liisa Siika-aho (17.2.2023 alkaen), osastopäällikkö, ylijohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Lasse Heiniö, filosofian kandidaatti (nyk. FM), vakuutusmatematiikko (SHV)

Leena Kallasvuo, kauppatieteiden maisteri

Martti Hetemäki, valtiotieteen tohtori, työelämäprofessori, Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto

Marja Nykäsen varajäsenenä toimi osastopäällikkö **Katja Taipalus**. Pauli Kariniemen varajäsenenä toimi lainsäädäntöneuvos **Paula Kirppu**. Liisa Siika-ahon varajäsenenä toimi johtaja **Jaana Rissanen**.

Johtokunnan sihteerinä toimi varatuomari, johtava juristi **Pirjo Kyyrönen**. Johtokunta kokoontui 39 kertaa. Kaikkiaan jäsenille ja varajäsenille maksettiin vuoden aikana palkkioita yhteensä 84 426 euroa.

Johtokunnan rooli

Johtokunnan keskeisenä finanssimarkkinoiden valvontaa koskevana tehtävänä on asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 ja 3a §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiselle, Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjata ja valvoa näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunnan finanssimarkkinoiden valvontaa koskevia tehtäviä ovat muun muassa niiden lain nojalla annettavien määräysten sekä ohjeiden hyväksyminen, joita se ei ole siirtänyt Finanssivalvonnan johtajan hyväksyttäväksi, hallinnollisista seuraamuksista päättäminen sekä makrovakausriskien käyttöä koskevien päätösten tekeminen. Johtokunnan Finanssivalvonnan hallintoa koskevia keskeisiä tehtäviä ovat Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion käsitteleminen ja sen alistaminen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi sekä kertomuksen antaminen pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Tähän sisältyy arvio valvonnassa odotettavista muutoksista, niiden vaikutuksesta valvontamaksukertymään sekä odotettavissa olevien muutosten edellyttämistä toimenpiteistä. Lisäksi johtokunnan tulee vuosittain kuulla finanssimarkkinoilla toimivien edustajia sekä kuluttajien ja finanssipalvelujen muiden käyttäjien edustajia valvonnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta, talousarviosta ja edellä mainitusta arviosta valvonnassa odotettavista muutoksista, niiden vaikutuksesta valvontamaksukertymään sekä odotettavissa olevien muutosten edellyttämistä toimenpiteistä.

Finanssimarkkinoiden tila

Vaikka Suomen talous vältti alkuvuodesta 2023 aikaisemmin ennustetun taantumun, talouskehitys oli laaja-alaisesti heikkoa vuoden 2023 loppupuolella.¹ Vaisu suhdannekehitys heikensi Suomen finanssisektorin toimintaympäristöä ja piti riskit korkeina. Erityisesti kiinteistömarkkinoiden riskit olivat kasvussa. Finanssisektorin vahva vakavaraisuus toi kuitenkin suojaa heikkenevän toimintaympäristön tuomilta riskeiltä.

Heikon talouskehityksen taustalla oli vuonna 2023 korkotason säilyminen korkealla tasolla, kuluttajien ja yritysten heikko luottamus ja viennin supistuminen. Heikko suhdannekehitys ja vaimea kysyntä yhdessä nousevien hoito-, korjaus-, rakennus- ja rahoituskustannusten kanssa koettelee tuntuvasti erityisesti kiinteistö- ja rakennusala. Laskevat kiinteistö hinnat, kaupankäynnin vaimeus ja markkinoiden epävarmuus kohottavat myös finanssisektorin luotto-, sijoitus- ja likviditeettiriskejä sekä haastavat sijoituskohteiden arvostukset.

Suomen Pankki ennustaa Suomen talouskehityksen säilyvän heikkona vielä vuonna 2024, mutta inflaation hidastuminen ja palkkatason nousu tukevat yksityistä kulutusta.² Odotukset korkotason laskusta ja tiedot Yhdysvaltojen vahvasta talouskehityksestä ovat alkuvuodesta 2024 tukenneet markkinatunnelmaa, mutta rahoitusmarkkinoiden tunnelma on altis nopeille muutoksille negatiivisten uutisten tai sokkien seurauksena. Talousennusteiden riskeihin sisältyvätkin esimerkiksi geopoliittiset riskit, inflaation säilyminen korkealla tasolla ennakoitua pidempään ja työllisyystilanteen heikentyminen.

Epävarmuus pitää Suomen finanssisektorin riskit korkeina lyhyellä tähtäimellä. Pitkällä tähtäimellä finanssisektorin toimijoita haastavat lisäksi pitkäaikaiset muutostrendit kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset (ESG-riskit), demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat, uudentyyppisten tuotteiden kehittämien ja toimintatavat (esim. pilvipalvelut ja tekoäly) sekä ICT- ja kyberriskit.

Suomen finanssisektori on kokonaisuudessaan säilynyt vakavaraisena toimintaympäristön heikkenemisestä huolimatta. Vahva vakavaraisuus tuo suojaa heikkenevän toimintaympäristön tuomilta riskeiltä. Pankkisektorin järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan ovat pysyneet matalalla tasolla, vaikka varhaisia merkkejä luottoriskien kasvusta on ollut nähtävissä. Suomalaispankkien likviditeettitilanne on pysynyt vakaana. Myös vakuutussektorilla tilanne on pysynyt vakaana sijoitusmarkkinoiden kehityksestä huolimatta.

¹ Lisätietoja Suomen talouden tilanteesta vuonna 2023 Suomen Pankin talouskatsauksesta ja ennusteesta. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2024/artikkelit/suomen-talous-pakkasella/>.

² Kts. <https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/tiedotteet/2023/suomen-talous-on-taantumassa-ja-toipuminen-takkuua/>.

Pankkisektorin vakavaraisuus ja kannattavuus paranivat hyvän tuloskehityksen myötä

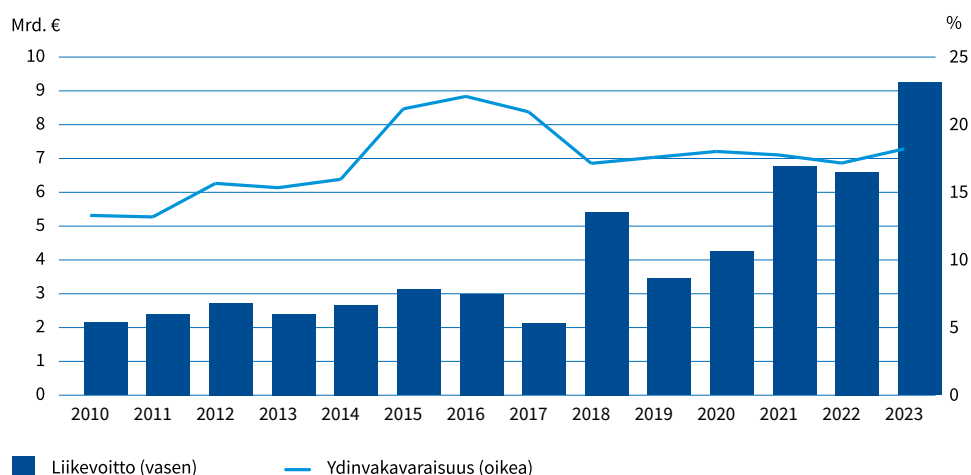
Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet paranivat kertomusvuoden aikana. Tämä johtui ensisijaisesti ydinpääomien kasvusta hyvän tuloskehityksen seurauksena. Pankkisektorin omien varojen ylijäämä suhteessa kokonaisvakavaraisuusvaatimukseen parani makrovakaussuhteiden kiristymisestä huolimatta, ja pankeilla oli edelleen runsaasti pääomia vaatimuksiin nähden. Vakavaraisuussuhdeluvut pysyivät kertomusvuonna eurooppalaista keskitasoa korkeampina.

Pankkisektorin liikevoitto kasvoi kertomusvuoden aikana merkittävästi korkokatteen vahvan kasvun seurauksena. Korkokate oli myös merkittävin tuottoerä suomalaispankeilla.

Pankkisektorin järjestämättömät luotot pysyivät edelleen alhaisella tasolla ja Euroopan matalimpien joukossa, vaikka järjestämättömissä luotoissa oli hienoista kasvua sekä yritys- että kotitalousluotoissa. Luottoja siirtyi kertomusvuonna korkeamman luottoriskin arvonalentumisluokkiin, mikä viestii luottoriskien kasvusta. Luottoriskiltään kohonneiksi luokitellut luotot kasvoivat erityisesti kiinteistö- ja rakennussektorille myönnettyissä yritysluotoissa.

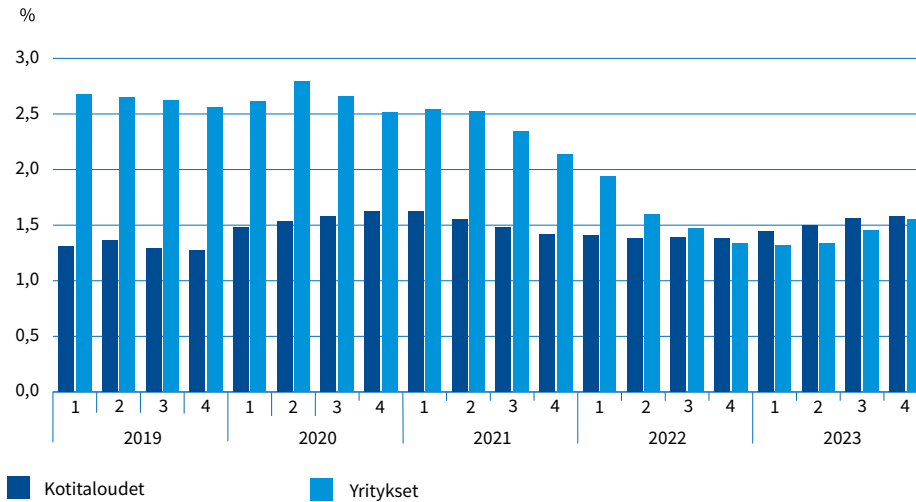
Pankkisektorin likviditeettitilanne pysyi vahvana ja maksuvalmius parantui kertomusvuoden aikana. Suomen pankkisektorin keskimääräistä korkeampi riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa kuitenkin pankit mahdollisille markkinahäiriöille, ja yleinen korkotason nousu on kasvattanut myös kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia.

Kotimaisen pankkisektorin liikevoitto ja ydinvakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

Kotimaisen pankkisektorin järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta

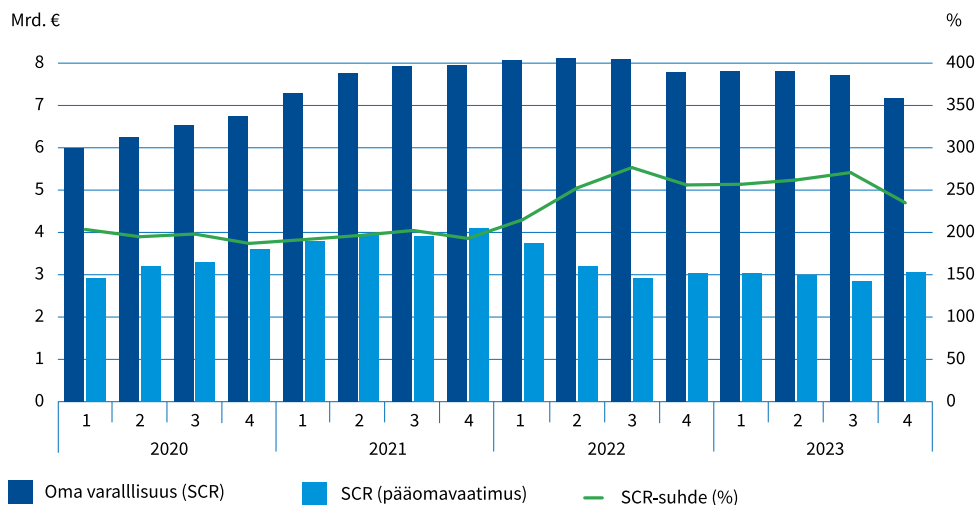
Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus heikkeni vuoden lopussa

Henkivakuutussektorin vakavaraisuussuhde laski vuoden takaisesta ja oli 235,0 % (31.12.2022: 256,9 %). Oma varallisuus laski huomattavasti vuoden viimeisellä neljänneksellä, koska korkotason nopea lasku kasvatti vastuuvelan määrää. Samaan aikaan vakavaraisuuspääomavaatimus (Solvency Capital Requirement SCR) kasvoi vuoden takaisesta vain hieman.

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuotot olivat 6,2 % eli hyvällä tasolla vuonna 2023. Suurin osa tuotoista saatiin vuoden viimeisellä neljänneksellä. Sekä korko- että osakesijoituksilla oli selvästi positiivinen tuotto, mutta kiinteistösijoitustuotot jäivät negatiivisiksi ja olivat -4,9 %.

Vakuutusmaksutulo kasvoi hieman vuoden takaisesta. Maksutulon kasvu tuli yritysasiakkaiden kapitalisaatiosopimuksista. Maksetut korvaukset laskivat lievästi vuoden takaiseen verrattuna.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

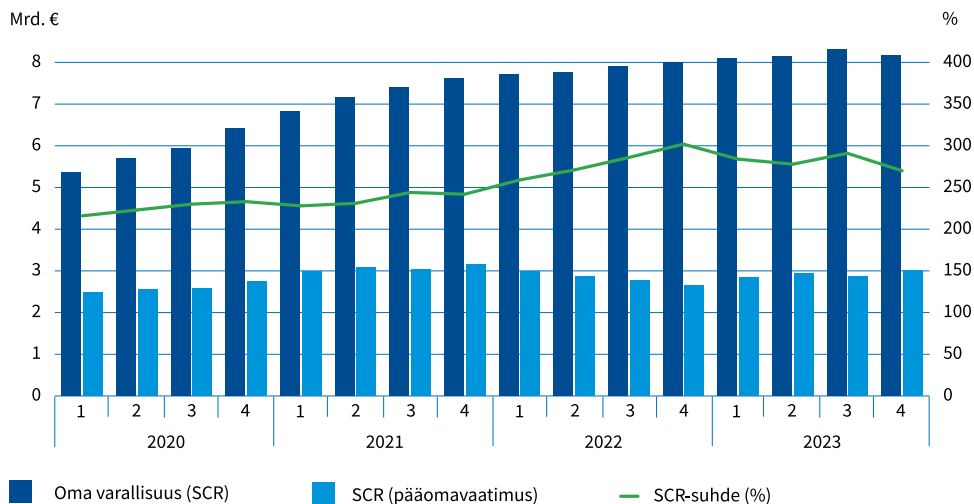
Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus pysyi hyvänä, vaikka sitä heikensi markkinariskin kasvu

Vahinkovakuutussektorin kertomusvuoden vakavaraisuussuhde heikkeni vuoden lopussa verrattuna vuoden 2022 tasoon, jolloin vakavaraisuussuhde oli paras Solvenssi II -vakavaraisuussäätelyn aikana (1.1.2016 alkaen). Vakavaraisuutta heikensi osakehintojen noususta johtunut pääomavaatimuksen ja korkotason laskusta johtunut vakuutusvastuiden markkina-arvon kasvu vuoden 2022 loppuun verrattuna. Vakavaraisuus pysyi kuitenkin hyvänä, koska sijoitustuotot kasvattivat omaa varallisuutta ja vakuutusvastuiden arvo pysyi korkotason laskusta huolimatta keskitasoaan matalampana.

Korko- ja osakesijoitusten tuotot olivat positiiviset, mutta kiinteistömarkkinoiden heikon markkinatilanteen vuoksi kiinteistösijoitusten tuotot kääntyivät negatiivisiksi. Parhaat tuotot kertyivät osakesijoituksista.

Vakuutusliiketoiminnan kannattavuus ilman laskuperustemuutosten vaikutusta heikkeni vuoteen 2022 verrattuna, mutta vakuutusliiketoiminnan tulos pysyi positiivisena. Kannattavuutta heikensi korvaus- ja liikeykulujen kasvu. Niitä kasvattivat muun muassa sairausvakuutuksen korvauskulujen kasvu, jälleenvakuutushintojen nousu, inflaatio ja ICT-kulujen kasvu.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

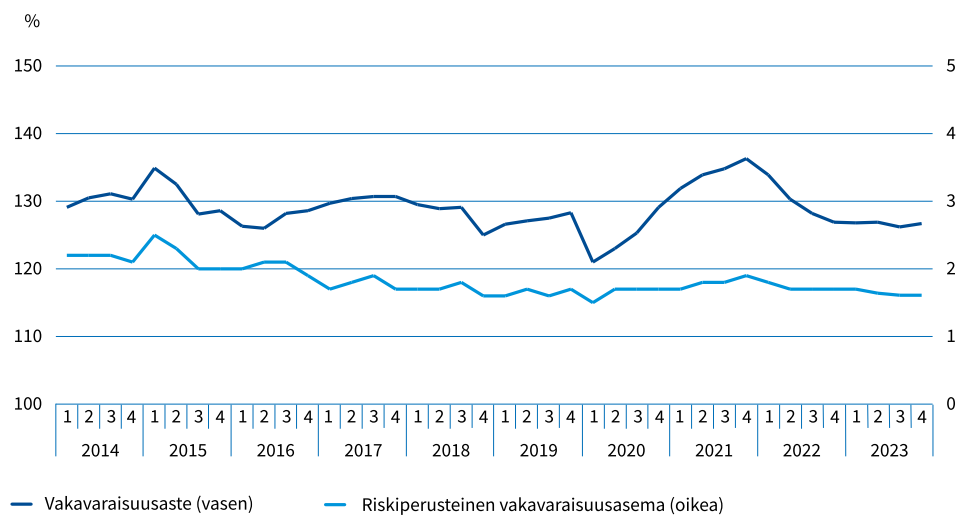
Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkesektorin vakavaraisuus säilyi lähes ennallaan ja oli edelleen vahvalla tasolla

Työeläkesektorin vakavaraisuuspääoma kasvoi kertomusvuonna vahvan sijoitustuoton ansiosta. Vakavaraisuuspääoman ja vastuuelan suhdetta kuvaava vakavaraisuusaste säilyi lähes ennallaan. Vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuusrajan suhdetta kuvaava vakavaraisuusasema heikkeni hieman vakavaraisuusrajan kasvaessa vakavaraisuuspääomaa nopeammin lisääntyneen riskinoton takia. Vakavaraisuusrajan kasvu selittyy pääosin kasvaneella sijoitusvarallisuudella sekä osakesijoitusten suhteellisen määrän kasvulla.

Sijoitusvarallisuuden positiivinen arvon muutos johtui pääosin osakkeiden ja korkosijoitusten vahvasta tuotosta. Kiinteistösijoitusten tuotto painui miinukselle kiinteistöjen negatiivisten arvonmuutosten takia. Työeläkelaitosten stressikestävyys osakeshokkeja vastaan säilyi kohtuullisella tasolla. Työeläkelaitokset kestävät edelleen merkittäviä negatiivisia arvonmuutoksia epälikvideissä kiinteistö- ja pääomarahastosijoituksissa.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys 2014–2023

— Vakavaraisuusaste (vasen) — Riskiperusteinen vakavaraisuusasema (oikea)

Lähde: Finanssivalvonta

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen lainmuutoksen myötä vuosien 2017–2023 vakavaraisuusasema ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa.

Vakavaraisuusaste lasketaan jakamalla eläkevarat vastuuelalla.

Vakavaraisuusasema on vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuusrajan suhde.

Finanssivalvonnan strategia vuosille 2023–2025

- Valvontamme on ennakoivaa ja johdonmukaista.
- Vaikuttavuutemme ja luottamus meihin on lisääntynyt ja sitä tuetaan viestinnän keinoin.
- Hyödynnämme dataa tehokkaasti valvonnassa ja päätöksenteossa.
- Hyödynnämme valvonnassa EU-yhteistyötä.
- Operatiivinen johtamisemme on joustavaa.
- Organisaation toiminta ja resursointi on suunnattu pitkäjänteisesti ja riskiperusteisesti.
- Osaamisemme vastaa toimintaympäristön muutoksiin.

- Prosessimme ovat yhteisiä, yhtenäisiä ja tehokkaita.
- Laadukas analyysi mahdollistaa ennakoivan valvonnan.
- Tietojärjestelmät tehostavat toimintaamme.
- Johtamisemme tukee työhyvinvointia.
- Meillä on kattavat ja kannustavat urapolku- ja kehitysmahdollisuudet.
- Hyvä työnantajakuvaamme edistää tuloksellista rekrytointia.

TALOUSKEHITYS REGULAATIO DIGITALISAATIO KYBERUHAT
GEOPOLIITTINEN TILANNE DEMOGRAFIA JA TYÖ ILMASTONMUUTOS

Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2023

Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan. (Laki Finanssivalvonnasta 1 §)

Finanssivalvonnan kertomusvuoden painopisteissä korostuivat heikentyvään talous- suhdanteeseen ja geopolitiittiseen tilanteeseen liittyvät riskit. Finanssivalvonta kiinnitti erityistä huomiota kiinteistösektoriin liittyvien riskien valvontaan. Luottoriskien valvonta oli yksi pankkivalvonnan painopistealueista. Vakuutus- ja eläkesektorin valvontaa kohdistettiin kiinteistösijoitusten arvostukseen ja arvostuskäytäntöihin. Rahastojen likviditeetinhallinta ja arvonmääritys ovat puolestaan olleet rahastovalvonnan painopistealueita jo muutaman vuoden ajan. Finanssivalvonta painotti valvonnassaan lisäksi seuraavia osa-alueita kertomusvuonna: hallinto- ja ohjausjärjestelmien toimivuus (ml. riskien hallinta ja ohjausjärjestelmien toimivuus), markkina- ja kyberriskien hallinta, tiedonantovelvollisuuden toteutuminen sekä muuttuneen geopolitiittisen tilanteen edellyttämä varautuminen ja jatkuvuudenhallinta.

Finanssivalvonnan uudistetun strategian 2023–2025 mukaisten teemojen toteuttaminen on edistynyt suurimmaksi osaksi suunnitelman mukaisesti.

Strategisten teemojen toteutuminen vuonna 2023

Ennakoiva ja ennakoitava valvonta

Kertomusvuoden aikana Finanssivalvonta kehitti valvonnan johdonmukaisuutta panostamalla sisäisen tiedonkulun ja yhteistyön parantamiseen sekä toiminnan koordinointiin. Valvonnan ohjausryhmä käynnisti toimintansa, ja valvontaa suunniteltiin valvonnan painopisteisiin perustuvan toimintamallin avulla. Valvonnan ohjausryhmä yhtenäisti valvontakäytäntöjä eri sektorien valvonnassa.

Finanssivalvonta vahvisti ennakoivuutta ja ennakoitavuutta viestinnällään muun muassa julkaisemalla vuoden alussa yhteenvedon vuoden 2023 valvonnan painotuksista sekä tarkastus- ja teema-arviosuunnitelmasta. Ennakoitavuutta on tuettu myös julkaisemalla valvottavatiedotteita sekä järjestämällä valvottavatilaisuuksia. Taustalla on kertomusvuoden keväällä valmistunut viestintästrategia, joka määrittää millainen viestintä tukee Finanssivalvonnan toimintastrategiaa ja erityisesti ennakoivuutta ja ennakoitavuutta.

Finanssivalvonta saavutti eri valvontatoimille asetetut määrälliset tavoitteet.

Datan hyödyntäminen tehokkaasti valvonnassa ja päätöksenteossa on yksi strategian tavoite ennakoivuuden ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Tätä edistettiin uudella

raportointijärjestelmällä sekä Finanssivalvonnan keräämään dataan perustuvilla ja osastorajat ylittävillä teema-analyyseillä.

Finanssivalvonta edisti valvonnan digitalisaatiota ottamalla käyttöön ensimmäisen version valvontaa lähivuosina merkittävästi tehostavasta valvojan työpöytä -järjestelmästä. Tulevina vuosina valvojan työpöytä parantaa edelleen datan tehokasta hyödynämistä merkittävästi.

Joustava ja muutoskykyinen organisaatio

Vuoden 2023 aikana Finanssivalvonnan joustavuutta ja muutoskykyä parannettiin kehittämällä johtamis- ja valvontajärjestelmää. Pankkivaltuusto vahvisti Finanssivalvonnalle uuden työjärjestyksen, jota täydentämään Finanssivalvonta laati ohjesäännön. Työjärjestys ja ohjesääntö selventävät organisaation delegointi- ja ratkaisuvaltuuksia. Johtamisjärjestelmän muutokset tehostavat toimintaa, kun päätökset tehdään tarkoituksenmukaisella päätöstopilla ja päätösvaltuudet ovat aiempaa selkeämmät.

Kertomusvuonna perustettu valvonnan ohjausryhmä edistää valvonnan joustavaa suuntaamista toimintaympäristön muutoksissa. Ryhmällä on mandaatti hyväksyä muutoksia yhteisiin valvontaprosesseihin sekä suunnitella valvontaa vuotta pidemmällä aikavälillä erityisesti osastorajat ylittävissä asioissa, mikä tukee joustavuutta ja muutoskykyisyyttä.

Viime vuosina Finanssivalvonta on määrittänyt valvonnan osa-alueille valvontatyön minimitasoja. Kertomusvuonna minimitasot määrittelevät minimivalvontamallit laajennettiin kattamaan lähes kaikki valvonnan osa-alueet. Minimivalvontamallit tukevat valvonnan aiempaa systemaattisempaa suuntaamista vuosittaisten valvonnan painopisteiden mukaisesti.

Lisäksi toiminnan joustavuutta ja muutoskykyä on parannettu Finanssivalvonnan oman varautumismallin kehittämisen myötä. Finanssivalvonnan johtaja hyväksyi jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman ja Finanssivalvonnan johtokunta Finanssivalvonnan jatkuvuudenhallinnan ja varautumisen periaatteet.

Digitalisaatiota hyödyntävä toiminta

Finanssivalvonta kehitti kertomusvuonna valvonnan prosesseja yhtenäisemmiksi ja tehokkaammiksi ottamalla käyttöön valvojan työpöytä -sovelluksen ensimmäisen version ja laajentamalla sähköisen asioinnin käyttöä. Tässä vaiheessa valvojan työpöytä sisältää tuen tarkastusprosessille ja jatkossa sitä kehitetään tukemaan kaikkia keskeisiä valvontaprosesseja. Lisäksi listayhtiöiden IFRS-valvontaan rakennettiin oma sovellus Valvojan työpöytä -hankkeen ratkaisujen pohjalta. Sovellus helpottaa IFRS-valvontaa automatisoimalla osan valvontaprosessista.

Kertomusvuonna Finanssivalvonta otti käyttöön uuden raportointijärjestelmän datan keräämiseen valvottavilta. Valtaosa datan keräämisestä perustuu eurooppalaiseen sääntelyyn. Keräämisessä sovellettaviin tietomalleihin kohdistuu useita muutoksia vuodessa. Valmiina pakettina hankitun raportointijärjestelmän käyttöönotto vähentää versiomuutosten edellyttämää Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin tietohallinnon omaa määrittely- ja toteutustyötä.

Finanssivalvonta kehitti tekoälyä hyödyntäviä sovelluksia, joilla tehostetaan toimintaa esimerkiksi arvopapereiden liikkeellelaskuun liittyvissä esitetarkastuksissa. Nämä sovellukset tulevat laajaan tuotantokäyttöön vuoden 2024 alkupuolella.

Asiantuntija-, johtoryhmä- ja johtokuntatyössä panostettiin merkittävästi keskeisten digitalisaatiota edistävien järjestelmäprojektien toteutukseen ja ohjaukseen. Finanssivalvonnan digitalisaatio edistyi strategisten tavoitteiden suuntaisesti. Valvottavien sähköisen asioinnin projekti ja raportointijärjestelmäprojekti jäivät kuitenkin jälkeen alkuvuonna asetetuista tavoitteista ja olivat jäljessä alkuperäisestä aikataulusta.

Finanssivalvonta laati kertomusvuonna digistrategian ja aloitti datastrategiatyön, joilla suunnataan digikehitystä aiempaa systemaattisemmin. Digistrategia perustuu Finanssivalvonnan toimintastrategiaan ja sen tarkoituksena on ohjata digikehitys tukemaan strategian toimeenpanoa. Datastrategian tavoitteena on datan hyödynnettävyyden ja dataosaamisen varmistaminen tulevaisuudessa.

Asiantuntijuutta tukeva johtaminen

Vuoden 2023 aikana Finanssivalvonta paransi asiantuntijuutta tukevaa johtamista johtamiskoulutuksen avulla. Kaikki Finanssivalvonnan esihenkilöt ovat viime vuosina osallistuneet Suomen Pankin kanssa yhteiseen johtamiskoulutukseen, johon sisältyvät muun muassa esihenkilöiden kehittymisen tueksi laadittavat 360-arviot ja henkilökohtaiset kehittämissuunnitelmat.

Finanssivalvonta päivitti henkilöstöstrategian vastaamaan uutta toimintastrategiaansa. Henkilöstöstrategiaan lisättiin linjaukset työyhteisön monimuotoisuudesta, tehtävien priorisoinnista, de-priorisoinnista sekä valvonnan riskiperusteisuudesta. Linjaukset tukevat asiantuntijoiden jaksamista ja keskittymistä olennaiseen.

Henkilöstötutkimuksen tulos työtyytyväisyydestä oli tavoitteen mukainen, ja tulos johtamisen onnistumisen arviossa ylitti tavoitteen. Molemmissa mittareissa oli tavoitteena positiivinen muutos aiempaan tutkimukseen verrattuna ja asiantuntijaorganisaatioiden referenssiarvon ylitys. Suurin positiivinen muutos tapahtui seuraavien väitteiden kohdalla: ”organisaatiomme on viime aikoina kehittynyt oikeaan suuntaan”, ”voin tehdä työhöni liittyviä päätöksiä riittävän itsenäisesti” ja ”päättöskenteko organisaatiossamme on tehokasta”. Nämä muutokset kertovat osaltaan johtamisjärjestelmän kehittämisen onnistumisesta. Vastaavasti suurin negatiivinen muutos tapahtui seuraavien väitteiden kohdalla: ”organisaatioyksikköni työvälineet ovat asianmukaiset” ja ”työssäni tarvittavat tiedot ovat helposti saatavissa”. Näihin muutoksiin ovat osaltaan vaikuttaneet korkeat odotukset digikehittämisen edistymisestä.

Asiantuntijoiden digitalisaatio-osaamista kehitettiin digiprojekteissa. Projekteissa hyödynnettiin muun muassa käyttäjälähtöistä suunnittelua ja toteutusta sekä low-code-alustaa kehityksen kiihdyttämiseksi. Low-code-alustat mahdollistavat sovelluksien rakentamisen nopeasti ilman perinteisiä ohjelmointitaitoja. Digiprojektien yhteydessä valvonnan prosesseja kehitettiin ja harmonisoitiin sektoreiden välillä. Uusien analyysimenetelmien ja tekoälyn osaamista kehitettiin Suomen Pankin kanssa yhteisessä asiantuntijaverkostossa.

Muu toiminnan kehittäminen

Finanssivalvonta alkoi toteuttaa uutta strategiaansa ja otti käyttöön strategiaa tukevat seurantatyökalut ja strategian toteutumisen mittariston. Osastojen johtoryhmien ja Finanssivalvonnan johtajan väliset säännölliset tapaamiset systematisoivat strategisten tavoitteiden seurantaan. Päivitetty henkilöstöstrategia ja laadittu viestintästrategia tukevat Finanssivalvonnan toimintastrategian toteutumista.

Esikunta-osaston, Pankkivalvonta-osaston ja Digitalisaatio- ja analyysi -osaston työnjakoa muutettiin organisaatorakenteen selkeyttämiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.

Finanssivalvonta toteutti osaamiskartoituksen henkilöstölle ja vastasi esiin nousseisiin tarpeisiin järjestämällä koulutusta ja kiinnittämällä asiaan erityistä huomiota korvausrekrytoinneissa. Osaamiskartoituksessa nousseet kriittiset osaamisvajeet liittyivät kansainvälisten pakotteiden erityisosaamiseen, digitalisaatiokehityksen sisäisen hyödyntämisen vaatimaan osaamiseen sekä valvottavien käyttämiin uusiin teknologioihin ja digitalisaatiokehitykseen liittyvään sääntelyyn. Osaamisen kehittäminen jatkuu vuonna 2024 painottuen erityisesti kartoituksessa todettuihin kohteisiin.

Työnantajakuva kehitettiin kertomusvuoden aikana tukemalla rekrytointiviestintää videoilla ja jakamalla ilmoituksia tarvittaessa enemmän eri medioissa. Finanssivalvonta aloitti aiempaa systemaattisemman työnantajakuvan kehittämisen, jonka toteutus alkaa vuonna 2024.

Finanssivalvonnan medianäkyvyys

Vuonna 2023 Finanssivalvonnan mediajulkisuuden määrä kattoi 1 143 juttua (2022: 1 112). Reilussa kolmasosassa jutuista Finanssivalvonta oli hallitseva toimija (2023: 34 %, 2022: 29 %) ja reilu viidennes jutuista (2023: 239 / 21 %, 2022: 268 / 24 %) perustui Finanssivalvonnan tiedotteisiin. Finanssivalvonnan julkisuuden sävy säilyi pääosin neutraalina.

Näkyvyyden rakenteellisia eroja on kuvattu alla olevassa taulukossa.

	2022	2023
Osuus, jossa Finanssivalvonta oli hallitseva toimija	29 %	34 %
Sävyltään neutraalien osumien osuus kokonaisjulkisuudesta	97 %	97 %
Sävyltään myönteisten osumien osuus kokonaisjulkisuudesta	1 %	1 %
Sävyltään kielteisten osumien osuus kokonaisjulkisuudesta	2 %	2 %

Finanssivalvonnan strategiaa tukevien päämittareiden toteumat

Kertomusvuonna seurattiin viittä Finanssivalvonnan johtokunnalle raportoitavaa strategista mittaria. Neljässä mittarissa tavoitearvo saavutettiin ja yhden mittarin tavoitetta ei saavutettu. Keskeisistä digitalisaatiota edistävistä järjestelmäprojekteista valvojan työpöytä edistyi pääosin suunnitelman mukaisesti. Projektin aloitus myöhästyi toimittajayhteistyön muutoksen takia. Raportointijärjestelmän uudistaminen ei edistynyt kaikilta osin suunnitellusti ja sähköinen asiointi jäi tavoitteistaan merkittävästi.

Finanssivalvonnan johtokunnalle raportoitivista mittareista tärkeimpien sidosryhmien näkemys Finanssivalvonnan toiminnasta on saatavilla vuonna 2024.

Strategiaa tukevat päämittarit – johtokunnalle raportoitavat

Strategiset teemat 2023–2025	Päämittarit	2023 tulos
Ennakoiva ja ennakoitava valvonta	1. Tarkastusten ja teema- arvioiden toteutuminen	●
Digitalisaatiota hyödyntävä toiminta	2. Digiprojektien onnistuminen • Strategisten ICT-hankkeiden toteutuminen (Fisa-, Rapu- ja VTP)	●
Joustava ja muutoskykyinen organisaatio	3. Työntekijäkokemus – Henkilöstön työtyytyväisyys	●
Asiantuntijuutta tukeva johtaminen	4. Työntekijäkokemus – Johtamisessa onnistuminen	●
+ Toimintasuunnitelmien toteutuminen (seuranta päämittareiden rinnalla)		●

Finanssivalvonnan vuoden 2023 valvontatoimenpiteet

Finanssivalvonnan valvontaa ja toiminnan kehittämistä ohjasi vuoden 2022 lopussa valmistunut toimintastrategia, jossa painottuvat ennakkoisuus ja ennakkoitavuus, digitalisaation hyödyntäminen toiminnassa, asiantuntevuutta tukeva johtaminen sekä joustavuus ja muutoskykyisyys. Finanssivalvonta reagoi vuoden aikana valvonnassaan edellä luvussa Finanssisektorin tila kuvattuihin toimintaympäristön muutoksiin. Näitä olivat esimerkiksi talouden heikkeneminen ja painuminen taantumaan, korkotason nousu, kiinteistösektorin kasvaneet riskit, haastavat sijoituskohteiden arvostukset, kuluttajien ja yritysten luottamuksen heikkeneminen sekä geopolittisen tilanteen kiristymisen tuoma kyberriskien kasvu.

Makrovakauspäätöksillä vahvistettiin rahoitusjärjestelmän riskinkantokykyä

Finanssivalvonta vahvisti alkuvuonna pankkisektorin riskinkantokykyä asettamalla suomalaisille luottolaitoksille yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen, joka tulee voimaan 1.4.2024. Toisella vuosineljänneksellä Finanssivalvonta hyväksyi Norjan makrovakausviranomaisen asettaman järjestelmäriskipuskurivaatimuksen osittain sovellettavaksi suomalaispankkien norjalaisiin saamiin. Puskurivaatimusten voimaantulon myötä Suomen pankkisektorin makrovakauspuskurivaatimusten kokonaismäärä nousee Finanssivalvonnan riittäväksi arvioimalle kokonaistasolle.

Kertomusvuoden joulukuussa Finanssivalvonta palautti muita kuin ensiasunnon ostajia koskevan lainakaton eli enimmäisluototussuhteen perustasolleen 90 prosenttiin. Päätöksen perusteena oli rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksien pieneneminen kotitalouksien velkaantuneisuuden toteutuneen ja ennakoidun laskun seurauksena. Myös vuoden 2023 alussa voimaan tullut lainanhoitorasitusta koskeva suositus auttaa hillitsemään liialliseen velkaantumiseen liittyviä riskejä. Enimmäisluototussuhdetta oli alennettu viidellä prosenttiyksiköllä kesällä 2021 kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien rajoittamiseksi.

Finanssivalvonnan kesäkuussa 2022 antama asuntolainanhakijoiden enimmäislainanhoitorasitusta koskeva suositus astui voimaan alkuvuonna 2023. Suosituksen noudattamista selvitettiin alustavasti loppuvuonna 2023. Kattavampi arvio suosituksen noudattamisesta laaditaan alkuvuonna 2024.

Pankkien valvonta reagoi toimintaympäristön muutoksiin

Suomalaisten kotitalouksien velkaantumisaste jatkoi 2022 alkanutta laskuaan ja myös velkojen määrä kääntyi laskuun 2023 aikana, mutta kotitalouksien velkaantuminen niin asuntoluottojen kuin kulutusluottojen osalta on edelleen korkealla tasolla. Eräiden

kuluttajaluotonantajien ja -välittäjien valvonta siirtyi Etelä-Suomen aluehallinto-virastolta Finanssivalvonnalle 1.7.2023 alkaen.

Finanssivalvonta arvioi uusien valvottaviensa rekisteröintiedellytysten täytty-mistä, menettelytapojen ja rahanpesulain mukaisten velvoitteiden noudattamista sekä maksukyvyttömyysriskien hallintaa. Työ jatkuu vuonna 2024 ja sen perusteella kohdennetaan riskiperusteista valvontaa tähän valvottavajoukkoon.

Pankkien valvonnassa korostui taloudellisen toimintaympäristön muutosten myötä luotto- ja likviditeettiriskien hallinta, uuden korkoriskisääntelyn noudattaminen sekä luotettavan hallinnon kysymykset. Tarkastukset kohdistuivat luottoriskiin, likviditeetti-riskiin, luotettavaan hallintoon sekä vakavaraisuuslaskennan sisäisiin malleihin.

Korkea inflaatio, kohonneet energiakustannukset ja luottojen korkojen nopea nousu heikensivät yritysten ja kuluttajien ostovoimaa ja kasvattivat velallisten velanhoito-menoja. Finanssivalvonta kohdensi valvontaa sekä analysoi inflaation ja korkojen nousun vaikutuksia erityisesti pankkien luottoriskeihin.

Kevään 2023 markkinaturbulenssi, joka käynnistyi muutaman keskisuuren yhdysval-talaisen pankin vaikeuksista, kohdensi pankkien valvontaa likviditeetin ja rahoituksen saatavuuden sekä hinnan suuntaan. Finanssivalvonta arvioi pankkien tase-eriä kiin-nittäen huomiota vastaavien tase-erien arvostukseen, jotka aiheuttivat yhdysvaltalai-sille pankeille ongelmia. Ongelmallisia eriä ovat tase-erät, joita ei arvosteta jatkuvasti markkina-arvoon.

Pankkien arvioissa keskityttiin riskien hallintaan

Pankkivalvonta laati kymmenen valvojan arviota kertomusvuoden aikana. Valvojan arvio on prosessi, jossa arvioidaan pankkien eri riskitekijöitä ja joka tehdään 1–3 vuoden välein riippuen pankin riskiasemasta ja merkittävydestä. Lisäksi tehtiin teema-arvioita ja tarkastuksia sekä Finanssivalvonnan suoraan että EKP:n valvomiin pankkeihin. EKP:n suorassa valvonnassa ovat merkittävimmät pankit, joita Suomessa ovat Nordea, OP Ryhmä ja Kuntarahoitus sekä Danske-pankin sivuliike. Muut pankit Suomessa ovat Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa.³

Finanssivalvonta selvitti suorassa valvonnassaan olevien pankkien ilmasto- ja ympäristöriskien hallinnan nykytilannetta ja kehittämissuunnitelmia sekä pankkien kyseisistä riskeistä julkistamia tietoja. Tämän teema-arvion perustana käytettiin sovel-tuvin osin EKP:n ilmasto- ja ympäristöriskien hallintaoppaan valvontaodotuksia. Pankit eivät vielä olleet sisällyttäneet riskienhallintaansa ilmasto- ja ympäristöriskien vaiku-tuksia kattavasti eri riskilajien osalta, mutta kehitystä oli havaittavissa.

Finanssivalvonta arvioi uudistuneen maksukyvyttömyyden määritelmää koskevan sääntelyn käyttöönottoa suoraan valvomilleen vakavaraisuuslaskennan standardi-menetelmää käyttäville pankeille. Pankkien välillä havaittiin eroja maksukyvyttö-myyden määritelmän sääntelyn noudattamisessa. Merkittävimpiä puutteita todettiin järjestämättömien lainanhoitojoustollisten vastuiden luokittelussa maksukyvyttömiksi vastuiksi, erääntyneen saamisen määrittelyssä sekä vastuun alentuneen arvon lasken-nassa uudelleenjärjestelytilanteessa. Finanssivalvonta kehotti pankkeja korjaamaan puutteet ja seuraa korjauksien toteutumista osana säännöllisiä valvojan arvioita.

³ Kuvattu tarkemmin alaluvussa Yhteistyö Euroopan keskuspankin ja eurooppalaisten valvontaviranomaisten kanssa.

Vuonna 2019 Finanssivalvonta oli arvioinut luottolaitosten riskiraportointia hallituksille ja kertomusvuonna Finanssivalvonta teki arvion siitä, mitä toimia luottolaitokset ovat tehneet vuoden 2019 suositusten perusteella. Tässä Finanssivalvonnan suoriin valvottaviin kohdistuneessa teema-arviossa havaittiin, että riskiraportointia on kehitetty kaikissa arvion kohteena olleissa valvottavissa. Vaihtelu eri riskialueiden ja valvottavien välillä oli kuitenkin suurta. Riskiraporttien sisältö on monipuolistunut ja selkeää parannusta on tapahtunut muun muassa eri riskialueiden osatekijöiden lisäämisessä ja havainnollistamisessa visuaalisin keinoin sekä lisäämällä eteenpäin katsovia skenaarioita, jolloin hallituksen jäsenillä on paremmat lähtökohdat muodostaa käsitys riskin sisällöstä ja osatekijöiden merkityksestä riskiaseman muodostumiseen. Luottolaitokset olivat lisänneet raportteihin myös kirjallista analyysiä.

Euroopan pankkivalvontaviranomainen (EBA), Euroopan keskuspankki (EKP) ja Finanssivalvonta toteuttivat suomalaisten pankkien stressitestit, joiden tuloksia viranomaiset hyödyntävät valvonnassaan. Niiden avulla muun muassa varmistetaan, että valvottavalla on riittävästi omia varoja olennaisten riskien kattamiseksi. Stressitestit kattoivat vuodet 2023–2025 sekä sisälsivät perusskenaarion ja heikomman kehityksen skenaarion.

Finanssivalvonta toteutti vastaavan stressitestin Suomessa sen suorassa valvonnassa oleville pankeille. Tulosten perusteella suomalaisten pienempien pankkien vakavaraisuus säilyy keskimäärin hyvänä myös heikon kehityksen skenaariossa. Keskimääräinen ydinvakavaraisuus (CET 1) aleni heikon kehityksen skenaariossa 3,8 prosenttiyksikköä 11,4 prosenttiin. Pankkien välillä on kuitenkin suuria eroja.

Stressitestien tulosten perusteella Finanssivalvonta asetti ensimmäistä kertaa suoraan valvomilleen pankeille ohjeellisen lisäpääomavaatimuksen (Pillar 2 Guidance, P2G). Tämän lisäksi Finanssivalvonta asetti ensimmäisen kerran harkinnanvaraisen lisävaatimuksen vähimmäisomavaraisuusasteeseen.

EKP:n valvonnassa olevien suurimpien pankkien valvonta perustui EKP:n pankkivalvonnan prioriteetteihin. EKP tehosti toimiaan valvonnassaan olevien eurooppalaisten pankkien pitkäaikaisten puutteiden korjaamiseksi ja määräsi niille toimenpiteitä. Se kehotti pankkeja korjaamaan hallinto- ja ohjausjärjestelmän, luottoriskinhallinnan ja pääomasuunnittelun laadullisia puutteita. Nämä laadulliset toimenpiteet ovat keskeinen osa pankkivalvonnan työkalupakkia. Pankkien on kiinnitettävä huomiota etenkin sisäiseen hallintoon ja ohjaukseen, sillä kolmea neljästä EKP:n valvonnassa olevasta eurooppalaisesta pankista kehoitettiin korjaamaan puutteita.

EKP tarkensi joulukuussa 2023 hieman seuraaville kolmelle vuodelle määritettyjä valvontaprioriteetteja, jotka ohjaavat kaikkien yhteisen eurooppalaisen pankkivalvonnan piiriin kuuluvien pankkien valvontaa. EKP pyysi pankkeja vahvistamaan kykyään selviytyä makrotaloudellisista, rahoituksellisista ja geopolittisistä sokeista (prioriteetti 1) korjaamalla puutteet tasehallinnassa sekä luottoriskin ja vastapuoli-luottoriskin hallinnassa. Pankkeja pyydettiin myös korjaamaan nopeammin ja tehokkaammin hallintoa ja ohjausta sekä ilmasto- ja ympäristöriskien hallintaa koskevat puutteet (prioriteetti 2). Lisäksi niitä pyydettiin etenemään digitalisaatiossa ja vahvistamaan operatiivista häiriönsietokykyään (prioriteetti 3).

Kyber- ja ICT-riskien valvonnassa korostuivat toimintaympäristön muutokset

Finanssivalvonta on seurannut kyberturvallisuutta ja maksujärjestelmien toimintavarmuutta tehostetusti Venäjän jatkaman hyökkäyssodan ja kriittiselle infrastruktuurille aiheutettujen vahinkojen vuoksi⁴. Maksuliikenteeseen liittyvistä ja kyberhäiriöistä on välitetty tiedot muille viranomaisille viranomaisten kesken sovittun käytännön mukaisesti. Suomen finanssisektorilla ei ole todettu merkittäviä kyberhäiriöitä.

Finanssivalvonta on ollut yhdessä valtiovarainministeriön, Rahoitusvakuusviraston ja Suomen Pankin kanssa luomassa varajärjestelyjä päivittäismaksamisen turvaamiseksi siltä varalta, että yhteiskunnan vakavissa häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa ei voitaisi käyttää normaaleja maksamisjärjestelmiä. Jos pankki kärsisi pitkäaikaisesta vakavasta toimintahäiriöstä, sen asiakkaiden tili- ja korttipalvelut voitaisiin hoitaa huoltovarmuustilijärjestelmässä. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu muun muassa pankkien välisen maksuliikenteen turvaaminen.

Asetus finanssialan digitaalisesta häiriönsietokyvystä (Digital Operational Resiliency Act, DORA) tuli voimaan 17.1.2023 ja sitä sovelletaan 17.1.2025 alkaen. Euroopan rahoitusmarkkinaviranomaisten työryhmissä valmistellaan asetusta täydentävää alemman tason sääntelyä (tekniset sääntelystandardit), jonka arvioidaan valmistuvan kesäkuussa 2024. Finanssivalvonnassa on käynnistetty valmistelut DORA-asetuksen huomioimisesta sääntelyssä ja valvonnassa.

Finanssivalvonta sai kertomusvuoden keväällä valmiiksi kaksi pankkeihin kohdistunutta ICT- ja tietoturvariskien tarkastusta sekä kaksi teema-arviota (valvottavien ICT-ulkoistusketjujen kartoitus sekä maksupalveluiden väärinkäytökset ja korvausprosessi).

Syksyllä 2023 Finanssivalvonta aloitti yhteen pankkiryhmään kohdistuvan ICT- ja tietoturvariskien tarkastuksen sekä laajempaan joukkoon kohdistuvan teema-arvion verkkopankin, mobiilipankin ja verkkomaksamisen turvallisuudesta.

Vakuutussektorin valvonnassa korostuivat asiakkaansuoja ja vakavaraisuusvalvonta

Eläkevakuutuksen ja vahinko- ja henkivakuutuksen teemat sekä vakavaraisuusvalvonnasta että menettelytapavalvonnasta korostuivat laajasti kertomusvuonna vakuutusvalvonnassa. Tämä noudatti sekä Finanssivalvonnan omia valvonnan painopisteitä että Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen EIOPAn asettamia unioninlaajuisia, strategisia prioriteetteja.

Menettelytapavalvonnassa teemoja olivat muun muassa vakuutusten tarjoaminen, suulliset korvauspäätökset, asiamiesten ammattipätevyys ja sijoitussidonnaisten vakuutusten hyöty asiakkaalle. Vahinko- ja henkivakuutusryhmien teemat keskittyivät luotettavan hallinnon ja riskienhallinnan kysymyksiin kuten esimerkiksi riski- ja vakavaraisuusarvioiden laatuun sekä korkoriskin ja inflaation vaikutusten hallintaan.

⁴ Suomen ja Viron välisen kaasuputken ja tietoliikennetyhteyden vauriot, jotka havaittiin 8.10.2023.

Eläkevakuutuksen valvonnassa teemoja olivat muun muassa työeläkeyhtiöiden ulkoistamiskäytännöt ja lisäeläkelaitosten vakuutetuille annettavat tiedot. Eläke-, vahinko- ja henkivakuutustoimijoiden sijoitustoiminnan valvonnassa teimana oli muun muassa likviditeettiriski, ja työttömyyskassojen valvonnassa työttömyyskassojen sijoitussuunnitelmat.

Menettelytapavalvonnassa asiakkaansuoja on korostunut eurooppalaisessa valvontakulttuurissa. Finanssivalvonta priorisoi valvonnassaan lakisääteisiä vakuutuslajeja, mutta valvoi reaktiivisesti muun muassa asiakasyhteydenottojen pohjalta myös muita vakuutuslajeja, niiden tuotehallintaa ja tuotteiden lisäarvoa vakuutusottajille. Valvoja kiinnitti erityistä huomiota vakuutustenvälittäjien rekisteröintiin ja rekisteröintivaatimusten täyttymiseen.

Finanssivalvonta osallistui Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen EIOPAn työhön edellisten vuosien tapaan riskiperusteisesti etenkin Suomen markkinoiden kannalta keskeisissä aiheissa. Vuoden aikana olivat esillä muun muassa kestävä kehityksen teemat, kuten ilmaston muutoksesta aiheutuvien markkinariskien ja luonnonkatastrofeista aiheutuvien vakuutusteknisten riskien huomioiminen vakavaraisuusvaatimuksessa sekä digitalisaatio ja kyberriskit.

Tarkastuksissa ja arvioissa korostui tiedon jakaminen ja hyödyntäminen

Vakuutusvalvonnassa lisättiin ennakoivan ja ennakoitavan valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta panostamalla etenkin teema-arvioihin ja laajempiin analyysihin ja niiden tulosten tiedottamiseen valvottaville. Tavoitteena oli saada havainnoille ja vakuutusvalvonnan valvottaviin kohdistuville odotuksille mahdollisimman suuri näkyvyys ja vaikuttavuus. Vakuutusvalvonnassa valmistui yhdeksän teema-arviota ja yksi oli vuoden lopussa vielä kesken.

Vakuutusvalvonta järjesti valvottavatilaisuudet eläkesäätiöille ja -kassoille, työeläkevakuutusyhtiöille ja erityisvalvottaville, vakuutusyhtiöiden asiamiesyhteyshenkilöille, työttömyyskassoille sekä vahinko- ja henkivakuutusyhtiöille.

Finanssivalvonta aloitti Suomen Pankin kanssa projektin makrovakausriskien analysoimiseksi eläke- ja vakuutussektorilla. Eläkesektorin ensimmäinen analyysiraportti valmistui vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Vakuutusvalvonta vahvisti datapohjaista valvontaansa ottamalla käyttöön ensimmäisen osan ohjelmistosta, jolla pystytään analysoimaan ja stressaamaan vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta ja vastuuvulkaa. Lisäksi menettelytapavalvonnassa edistettiin Solvenssi II -datan hyödyntämistä.

Pääomamarkkinoiden valvonnassa korostui markkinoiden luottamus ja kestävyystietojen antaminen

Markkinoiden luottamus sekä Euroopan markkinavalvontaviranomaisen ESMAn korostama kestävyystietojen tiedonantovelvoitteiden toteutuminen korostuivat kertomusvuonna pääomamarkkinoiden valvonnassa.

Finanssivalvonta kiinnitti Markkinat-tiedotteellaan kaupankävijöiden huomiota siihen, millaiset kaupat voivat olla näennäiskauppoja ja täyttää markkinoiden manipuloinnin tunnusmerkistön. Markkinatoimijoiden tulee voida luottaa siihen, että markkinoilta saatavissa oleva informaatio ja siellä toteutetut kaupat ovat oikeita ja aitoja.

Finanssivalvonta toi esiin hyviä toimintatapoja, joita noudattamalla liikkeeseenlaskija voi pyrkiä varmistumaan siitä, että sen viestintä analyytikoiden kanssa on sääntelyn mukaista. Listayhtiöiden ja analyytikkojen välinen yhteydenpito voi herättää epäilyksiä sisäpiiritiedon ilmaisemisesta ja on siten omiaan heikentämään luottamusta arvo-paperimarkkinoita kohtaan.

Finanssivalvonta valvoo IFRS-standardin mukaisia tilinpäätöksiä. Valvonnan teemoina painottuivat makrotaloudellinen ympäristö, Venäjän hyökkäyssodan taloudelliset vaikutukset ja ilmastoasiat. Lisäksi kiinteistösijoitusyhtiöiden osalta käytiin läpi tilinpäätöksen liitetietojen keskeiset seikat, kuten sijoituskiinteistöjen arvostukseen sekä rahoitusvelkoihin liittyvät liitetiedot.

Finanssivalvonta selvitti kertomusvuonna sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden ja vaihtoehtorahastojen hoitajien compliance-toiminnon järjestämistä ja laatua ja havaitsi näissä merkittäviä puutteita. Finanssivalvonta teki myös stressitestit kiinteistörahastoille, ja myös niissä havaittiin huomattavia puutteita. Osa yhtiöistä ei huomionnut riittävästi stressitestiskenaarioissa esimerkiksi poikkeuksellisessa markkinatilanteessa kiinteistöihin liittyviä markkinariskejä. Joillakin yhtiöillä oli puutteita stressitestien tulosten raportoinnissa hallitukselle.

Kesäkuussa 2023 Finanssivalvonta kielsi toimilupaa hakeneelta toimijalta sijoituspalveluiden luvattoman tarjoamisen.

Finanssivalvonta toteutti rahoitusalan ja tavallisten listayhtiöiden tarkastusvaliokunnille kyselyn kestävyysraportoinnista. Tulosten perusteella Finanssivalvonta arvioi, että yhtiöt ovat hyvin eri vaiheessa kestävyysraportoinnin käyttöönotossa ja aika-taulu on monille haasteellinen. Lisäksi haasteita on laadukkaan tiedon keräämisessä ja järjestelmien saamisessa valmiiksi lyhyessä ajassa sekä resurssien ja asiantunteumuksen niukkuudesta markkinoilla. Tarkastusvaliokunnat olivat tietoisia uudesta kestävyysraportointiin liittyvästä laajasta sääntelykehikosta, mutta osalla tietämys oli pintapuolista.

Kertomusvuonna valmistuivat valvonnan minimitasomallit kestävyysraportoinnin valvontaan ja tiedonantovelvoiteasetuksen valvontaan. Mallit tukevat yhdenmukaisia valvontakäytänteitä eri valvonta-alueilla. Euroopan komissio tukee kansallisia valvojia modernien valvontavälineiden kehittämisessä kestävä rahoituksen valvontaan, ja tähän liittyvä IT-työkalun kehittäminen eteni komission hankkeen mukaisessa aikataulussa. Lisäksi loppuvuonna Finanssivalvonta osallistui viherpesun estämistä koskevan ESMAn hankkeen käynnistämiseen.

Yhtenäistä eurooppalaista yhteyspistettä (European Single Access Point, ESAP) koskeva EU-sääntely annettiin kertomusvuoden lopussa. Finanssivalvonta toimii Suomessa yhtenä tiedonkerääjänä, ja sääntelyssä edellytetyn laajan tietomäärän siirtäminen yhteyspisteeseen edellyttää Finanssivalvonnassa

merkittäviä tietojärjestelmämuutoksia. Muutosten arviointi ja esiselvitys käynnistettiin kertomusvuonna.

Finanssivalvonta aloitti lisäksi vuonna 2024 sovellettavaksi tulevan EU:n kryptovara-asetuksen edellyttämien uusien toimilupien ja valvonnan suunnittelun.

Rahanpesun estämisen valvonta kattamaan myös pakotteiden noudattamisen

Finanssivalvonnan rahanpesun estämisen valvontastrategia hyväksyttiin kertomusvuoden alussa. Se korostaa riskiperusteisuutta ja vaikuttavuutta ja kattaa myös terrorismin rahoittamisen estämisen ja pakotteiden noudattamisen valvonnan. Rahanpesun valvonta kohdistuu kaikkiin Finanssivalvonnan valvottaviin ja perustuu pitkäjänteiseen riskiarviointityöhön.

Finanssivalvonnan ennaltaehkäisevä rooli eli tiedottaminen ja ohjeistus sekä valvonnan kohdentaminen riskiperusteisesti ovat valvontastrategiassa keskeisiä. Markkinoille on tullut viime vuosina paljon uudenlaisia pieniä ja kansainvälisiä toimijoita, joilla ei välttämättä ole tietoa lainsäädännön sisällöstä eikä valvojan odotuksista. Valvonnan tavoite on aina se, että valvottavat osaavat toimia oikein eikä siten synny tarvetta seuraamuksille. Valvonta kattaa kaikkien toimijoiden elinkaaren alkaen rekisteröinti- tai toimilupahakemuksista. Merkittävimmän kokonaisriskin toimijoihin kohdistetaan säännöllistä valvontaa ja niihin tehdään tarkastuksia tai teema-arvioita vuosittain.

Rahanpesulain uudistukset tulivat voimaan kevään 2023 aikana, ja Finanssivalvonta julkaisi rahanpesun estämistä koskevan määräys- ja ohjekokoelmansa (MOK) kesäkuun 2023 lopulla. Samaan aikaan pakotteiden noudattamisen valvonta tuli Finanssivalvonnan tehtäväksi. Pakotteita koskevat määräykset ja ohjeet julkaistiin joulukuussa 2023 ja ne tulevat voimaan maaliskuussa 2024.

Finanssivalvonta toteutti rahanpesua koskevia tarkastuksia suunnitellusti. Vuoden 2023 aikana valmistui kolme tarkastusta ja lisäksi valvoja aloitti neljä uutta tarkastusta. Tarkastuksia kohdennettiin rahanpesun estämisen valvontastrategian mukaisesti uusille toimialueille, kuten maksupalvelun tarjoajiin. Lisäksi hawala-tyyppisten rahanvälittäjien valvonta oli edelleen yksi painopistealue. Finanssivalvonta peruutti kertomusvuoden alussa yhden rekisteröintivelvollisen rekisteröinnin rahanpesun torjunnan puutteiden vuoksi.

Vuoden aikana myös eräiden kuluttajaluotonantajien ja -välittäjien rahanpesun valvonta siirtyi Finanssivalvonnan tehtäväksi, ja tähän liittyvä analyysi jatkuu edelleen vuonna 2024.

Rahanpesun estämisen valvonta on hyvin kansainvälistä toimintaa. Finanssivalvonta on sitoutunut erityisen voimakkaasti FATF:n (Financial Action Task Force) työskentelyyn, jonka kautta saadaan eväitä tulossa olevaan maa-arviointikierrokseen. Vuoden lopussa saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys eurooppalaisen rahanpesun valvojan (AMLA) perustamisesta.

Tarkastukset, teema-arviot ja valvojan arviot

Finanssivalvonta sai kertomusvuonna valmiiksi yhteensä 29 vuosiohjelman mukaista tarkastusta. Kymmenen tarkastusta eteni vuodenvaihteen tilanteessa suunnitelman mukaisesti valmistuakseen vuoden 2024 alkupuolella. Neljä tarkastusta viivästyi ja neljä peruttiin vuoden aikana. Teema-arvioita toteutui 23 kappaletta ja kolme teema-arviota eteni vuodenvaihteen tilanteessa suunnitelman mukaisesti valmistuakseen vuoden 2024 alkupuolella. Teema-arvioista kaksi viivästyi ja yksi peruuntui. Kolmen tarkastuksen peruuntuminen johtui valvottaviin liittyvistä syistä, minkä vuoksi peruttuja tarkastuksia ei huomioitu toteuma-asteen laskennassa. Yksi tarkastus peruttiin valvontaresurssien uudelleen suuntaamisen takia, jolloin tämä tarkastus otetaan huomioon toteuma-asteen laskennassa. Valmistuneet tarkastukset ja teema-arviot tuottivat merkittäviä havaintoja sekä yksittäisten valvottavien että finanssimarkkinoiden tilasta ja riskeistä.

Finanssivalvonta suunnittelee tarkastukset ja teema-arviot vuosittain osana valvontaosastojen toiminnansuunnittelua. Osa tarkastuksista ja teema-arvioista on riippuvaisia muiden viranomaisten (esim. EKP) toiminnan painopisteistä ja resurssien kohdentamisesta.

Finanssivalvonta jatkoi kertomusvuonna tarkastusten ja teema-arvioiden toteutumisen kuukausittaista seuranta, jotta se voi reagoida mahdollisiin poikkeamiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa esimerkiksi suuntaamalla resursseja uudelleen. Lisäksi yhdenmukaistettiin hankkeiden työaikasuunnittelua sekä toteuma-seuranta. Näiden toimien myötä tarkastusten ja teema-arvioiden toteuma-aste parani edellisvuoteen nähden.

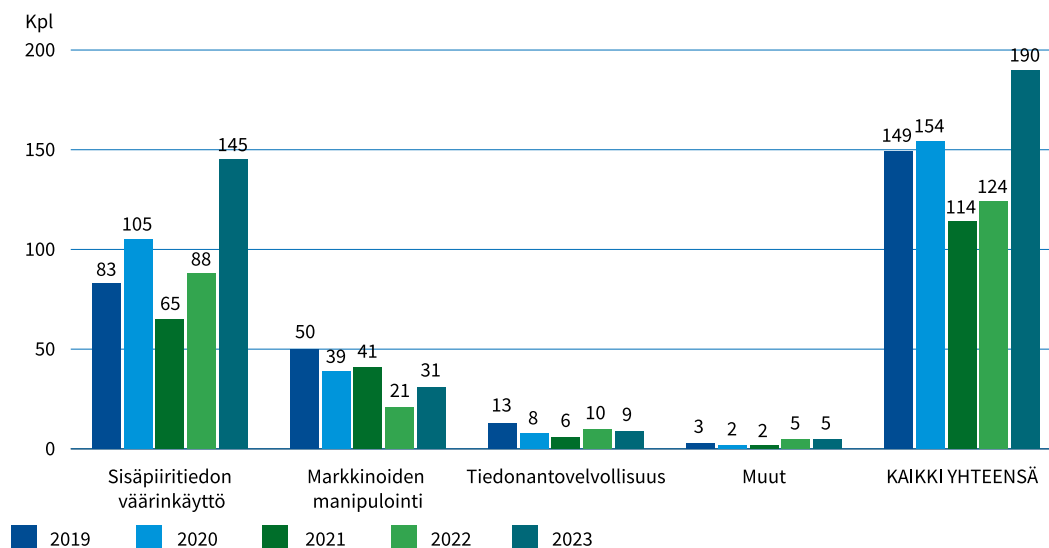
Vuoden 2023 suunnitelma sisälsi 23 valvojan arviota. Kertomusvuoden aikana näistä valmistui 22.

Kahdeksan tutkintapyyntöä ja kaksi hallinnollista sanktiota

Finanssivalvonta teki kahdeksan tutkintapyyntöä poliisille, määräsi yhden rikemaksun ja antoi yhden julkisen varoituksen.

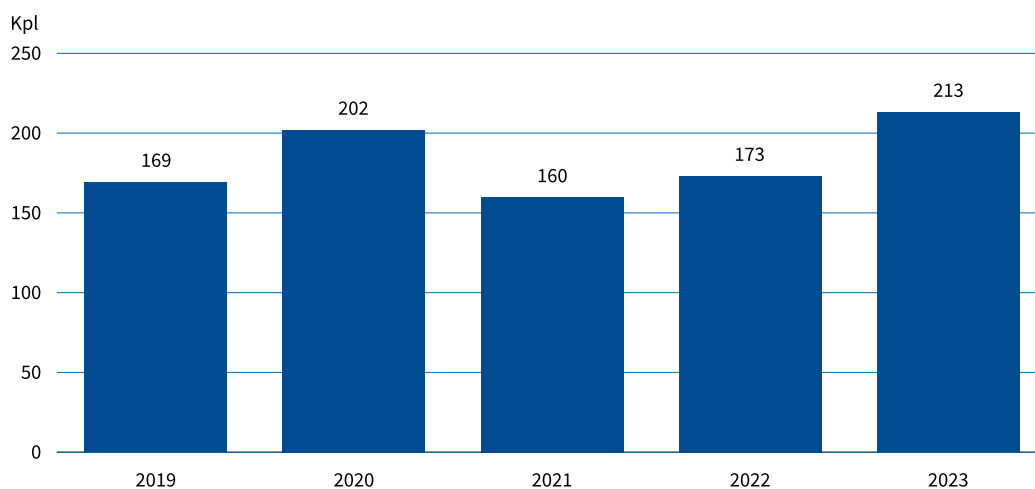
Finanssivalvonta jatkoi kertomusvuonna sanktioprosessin kehittämistä tavoitteenaan edistää eri osastojen välistä yhtenäistä sanktiokäytäntöä, kehittää valvontaosastojen ja lakiasioiden yhteistyötä sekä keventää sanktioprosessia. Työ on osa strategian mukaista ennakoitavuuden ja tehokkuuden lisäämistä.

Finanssivalvonnan tutkimat tapaukset (2019–2023)

Lähde: Finanssivalvonta

Markkinatoimijoilta vastaanotetut epäilyttävien toimeksiantojen ja liiketoimien ilmoitukset (STOR)

Epäilyttävien toimeksiantojen ja liiketoimien ilmoitukset (STOR) koskevat epäilyjä mahdollisesta sisäpiiritiedon väärinkäytöstä tai markkinoiden manipuloinnista

Lähde: Finanssivalvonta

Arvopaperimarkkinoiden tutkintatapaukset kasvussa

Finanssivalvonta tutki 190 arvopaperimarkkinoiden kaupankäyntiin ja tiedonantovelvollisuuteen liittyvää valvontatapausta. Tutkittujen tapausten lukumäärän kasvun taustalla ovat muun muassa kehittyneet prosessit erityisesti sisäpiiritiedon väärinkäyttötapausten tutkinnassa. Kertomusvuonna Finanssivalvonta vastaanotti markkinoilta 213 STOR-ilmoitusta (Suspicious Transaction and Order Report) epäilyttävistä liiketoimista tai toimeksiannoista. Ilmoituksista merkittävä osa käsiteltiin kertomusvuoden aikana ja osan tutkinta jatkuu vuonna 2024.

Yhteistyö Euroopan keskuspankin ja eurooppalaisten valvontaviranomaisten kanssa

Finanssivalvonnan kansainvälinen yhteistyö kattaa sääntely- ja valvontayhteistyön. Finanssivalvonta on osa Euroopan yhteistä pankkivalvontamekanismia (Single Supervisory Mechanism, SSM). SSM koostuu eurojärjestelmään kuuluvien jäsenvaltioiden kansallisista toimivaltaisista viranomaisista ja Euroopan keskuspankista (EKP).

Finanssivalvonta kuuluu Euroopan finanssivalvontajärjestelmään, jossa on kolme viranomaista: Euroopan pankkiviranomainen (EBA), Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA). Järjestelmään kuuluvat myös Euroopan keskuspankin yhteydessä toimiva Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB) ja kansalliset valvontaviranomaiset. Lisäksi yhteistyötä tehdään valikoidusti kansainvälisillä foorumeilla.

Euroopan keskuspankki EKP

Finanssivalvonta on osa EKP:n johdolla toimivaa yhteistä valvontamekanismia (SSM) ja osallistuu sen tehtävien suorittamiseen. EKP:n suorassa valvonnassa ovat merkittävimmät pankit, joita Suomessa ovat Nordea, OP Ryhmä ja Kuntarahoitus sekä Danske pankin sivuliike. Muut suomalaispankit ovat Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa.

EKP:n ja kansallisen valvojan yhteiset valvontaryhmät valvovat EKP:n valvonnassa olevia pankkeja vakiintuneen toimintamallin mukaisesti. Finanssivalvonta tekee valvontatyöstä noin 75 % ja EKP 25 %. Suomalaispankkien tarkastuksille osallistui EKP:n ja muiden pankkiunionimaiden tarkastajia.

Finanssivalvonta hyödyntää EKP:n menetelmäkehitystä ja EKP:n luomia valvontakäytänteitä myös suorassa valvonnassaan olevien luottolaitosten valvonnassa.

Valvonnan lisäksi EKP kehittää valvontaan käytettäviä menetelmiä ja työkaluja, mihin työhön Finanssivalvonta osallistuu. EKP:n valvontaneuvosto johtaa yhteisen valvontamekanismin toimintaa ja tekee valvottavia koskevia päätöksiä.

Euroopan pankkiviranomainen EBA

Finanssivalvonta on mukana EBA:n työssä osallistumalla päätöksentekoon hallinto-neuvostossa ja sen pysyvissä komiteoissa sekä jäsenenä eri sääntelyhankkeita ja yhdenmukaisia valvontakäytänteitä valmistelevissa työryhmissä.

Kertomusvuonna EBA:n tärkeimpiä sääntelyhankkeita, joiden valmisteluun myös Finanssivalvonta osallistui, olivat pankkien vakavaraisuussäntelyn uudistukseen,

EU:n digitaalisen finanssistrategian täytäntöönpanoon ja pankeille luotavaan ESG-riskien valvontaan liittyvät hankkeet.

Finanssivalvonta oli mukana myös EU:n laajuisen pankkien stressitestin toteuttamisessa ja stressitestin uudistamista koskevassa kehittämistyössä, samoin kuin pankeilta kerättävien tietovarastojen ja EBAn analyysitoiminnan kehittämisessä. EBAssa tehtävällä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen tähtäävällä työllä on tärkeä osa myös Finanssivalvonnan toiminnassa.

Eurooppalainen vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen EIOPA

Eurooppalainen vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen EIOPA on tehnyt kansallisten valvojien kanssa yhteistyössä muun muassa valvontakäsikirjoja sekä laatinut lausuntoja ja suosituksia. Finanssivalvonta oli mukana tässä työssä Suomen markkinoiden kannalta relevanteilta osin ja tulee jatkossa hyödyntämään työn tuloksia omassa valvonnassaan. Keskeisimpiä käynnissä olevia sääntelyuudistuksia ovat vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuussääntelyn uudistus sekä kokonaan uusi elvytys- ja kriisinratkaisukehikko. Uudistuksia ei ole vielä lopullisesti hyväksytty, mutta niihin liittyvä valmistelutyö on jo aloitettu EIOPAssa. Finanssivalvonta osallistuu tähän työhön rajoitetusti. Uudistukset tukevat yhtenäisen valvontakäytännön kehittämistä ja valvonnan laadun varmistamista koko EU:n alueella.

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ESMA

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ESMA ja kansalliset valvontaviranomaiset julkistivat kertomusvuonna huolensa markkinoiden väärinkäytösasetuksen muutosehdotuksesta, joka toteutuessaan olisi kaventanut merkittävästi myös Finanssivalvonnan väärinkäytösvalvonnan valtuuksia. Finanssivalvonta julkisti yhdessä muiden valvontaviranomaisten kanssa lausuman, jossa varoitettiin sijoituspalveluntarjoajista, jotka tarjoavat sekä luvanvaraisia sijoituspalveluja että luvanvarattomia palveluja, kuten kryptotuotteita. Näiden tuotteiden sijoittajansuojassa voi olla merkittäviä eroja.

Euroopan valvontaviranomaiset julkistivat kertomusvuonna yhteisen näkemyksen finanssialan viherpesun riskeistä, mikä heijastui myös Finanssivalvonnan ja muiden valvontaviranomaisten teema-arvioon rahastojen kestävyystiedoista. Lisäksi valvontaviranomaiset ohjeistivat yhteiset kriteerit valvojien riippumattomuudelle.

ESMA julkaisi vuosille 2023–2028 datastrategian, jonka tavoitteena on muun muassa edistää datapohjaista valvontaa ja ESMAn roolia datan keskipisteenä. ESMAn datastrategian toteutuminen tukee Finanssivalvonnan strategista tavoitetta datan tehokkaaseen hyödyntämiseen valvonnassa ja päätöksenteossa.

ESMAN ja kansallisten valvontaviranomaisten yhteiset valvontatoimenpiteet (common supervisory action, CSA) vaikuttivat kertomusvuonna myös Finanssivalvonnan toiminnan suuntaamisessa erityisesti sijoituspalveluyritysten ja -rahastojen valvonnassa. Yhteisillä valvontatoimilla edistetään valvonnan yhdenmukaisuutta eri jäsenmaissa.

Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB)

Euroopan järjestelmäriskikomitea ESRB seuraa ja arvioi koko EU:n rahoitusjärjestelmän vakautta uhkaavia järjestelmäriskejä ja antaa tarvittaessa varoituksia ja suosituksia näiden riskien ehkäisemiseksi tai pienentämiseksi. Finanssivalvonta osallistuu ESRB:n työhön neuvoa-antavan teknisen komitean (Advisory Technical Committee, ATC) ja sen alaisten työryhmien kautta sekä päätöksentekoon ESRB:n hallintoneuvostossa. Finanssivalvonta informoi ESRB:tä säännöllisesti tekemistään makrovakauspäätöksistä EU:n luottolaitosdirektiivin vaatimusten mukaisesti.

ESRB:n makrovakauserityselvonnassa painottuivat kertomusvuoden aikana korkean inflaation, merkittävästi aiempia vuosia korkeammalle tasolle nousseiden korkojen sekä heikentyneiden talousnäkökymien vaikutukset EU:n rahoitusjärjestelmän vakauteen. Nämä keskeiset toimintaympäristön riskitekijät painottuivat myös Finanssivalvonnan valvonta- ja analyysityössä (ks. myös luku 3 ”Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2023”).

ESRB kiinnitti kertomusvuoden aikana erityistä huomiota EU:n liikekiinteistö- ja asuntomarkkinoiden riskeihin. ESRB antoi alkuvuonna 2023 ETA-alueen liikekiinteistömarkkinoiden haavoittuvuuksia koskevan yleisen suosituksen, jossa kansallisia valvonta- ja makrovakauserityselvonnaisia kehoitettiin parantamaan liikekiinteistömarkkinoihin liittyvien järjestelmäriskien seurantaa ja analyysiä, varmistamaan terveet ja kestävät luotonmyöntökriteerit sekä tarvittaessa vahvistamaan rahoitusjärjestelmän häiriönsietokykyä liikekiinteistömarkkinoiden riskien toteutumisen varalta. Kiinteistöriskit olivat yksi Finanssivalvonnan valvonnan painopistealueista kertomusvuonna. Pankkivalvonnassa arvioitiin erityisesti kiinteistösektoriluottojen luottoriskejä, kun taas vakuutus- ja eläkesektorin valvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota kiinteistö-sijoitusten arvostukseen ja arvostuskäytäntöihin. Kiinteistömarkkinoiden voimakkaan heikentymisen vaikutuksia pankki- ja eläkesektorin vakavaraisuuteen arvioitiin myös Finanssivalvonnan stressitesteillä ja herkkyysskennelmillä. Rahastovalvonnassa painottui puolestaan kiinteistörahastojen likviditeettihallinnan arviointi. Finanssivalvonta vahvisti kertomusvuonna tekemillään makrovakauserityselvonnalla rahoitusjärjestelmän häiriönsietokykyä myös kiinteistömarkkinoiden riskejä vastaan.

ESRB päivitti kertomusvuonna myös arvionsa ETA-maiden asuntomarkkinoihin liittyvistä keskipitkän aikavälin haavoittuvuuksista ja niihin liittyvistä makrovakauserityselvonnasta. ESRB arvioi alkuvuonna 2024 julkaistussa raportissaan, että Finanssivalvonnan makrovakauserityselvonnat ja lainsäädäntömuutokset ovat tarkoituksenmukaisia ja riittäviä asuntomarkkinoihin liittyviin riskeihin ja haavoittuvuuksiin nähden. ESRB kehotti raportissaan kuitenkin Suomea edelleen edistämään sitovien lakisääteisten tulositonnasta makrovakauserityselvonnain käyttöönottoa sekä tarvittaessa vahvistamaan pankkien pääomapuskureita, jos haavoittuvuudet kasvavat. Finanssivalvonta on jo pitkään kannattanut ja suositellut tulositonnasta makrovakauserityselvonnain käyttöönottoa esimerkiksi kotimaisten ja eurooppalaisten sääntelykehityshankkeiden yhteydessä.

Riskienhallinta

Riskienhallinta tukee ennakoivaa johtamista sekä auttaa Finanssivalvontaa saavuttamaan strategiset ja toiminnalliset tavoitteet hallitulla ja hyväksytyllä riskitasolla. Riskienhallinnalla luodaan oikein mitoitettu varmuus muuttuvassa toimintaympäristössä.

Finanssivalvonnan johtokunta valvoo riskienhallinnan rakenteen toimivuutta saamiensa raporttien pohjalta sekä vahvistaa johtajan esityksestä riskienhallintamallin. Finanssivalvonnan johtaja vastaa riskienhallinnan käytännön järjestämisestä ja resursoinnista sekä säännönmukaisesta raportoinnista johtokunnalle. Myös riskienhallintatoiminnolla on mahdollisuus raportoida suoraan johtokunnalle.

Finanssivalvonnan osastot ja yksikkö (ensimmäinen linja) vastaavat oman toimintansa osalta operatiivisten riskien hallinnasta, arvioinnista ja raportoinnista. Jokainen Finanssivalvonnan työntekijä lisäksi vastaa riskienhallinnasta oman tehtäväalueensa, toimenkuvansa ja tehtäviensä osalta.

Toisen linjan riskienhallinnantoiminto ja säännösten noudattamista valvova toiminto (compliance-toiminto) ovat osa Finanssivalvonnan sisäistä valvontaa. Toisen linjan tehtävänä on monitoroida ja tukea ensimmäisen linjan (osastojen ja toimistojen) riskienhallintaa. Finanssivalvonnan riskienhallinta- ja compliance-toiminto toimivat hierarkkisesti tasolla, joka tarjoaa riippumattoman, asianmukaisen toimivallan ja painoarvon velvollisuuksiensa suorittamiseen sekä pääsyn kaikkiin valvonta-tehtäviensä hoitamiseen tarvittaviin sisäisiin ja ulkoisiin tietoihin. Riskienhallinta- ja compliance-toiminto raportoivat suoraan johtajalle ja johtokunnalle. Finanssivalvonnan johtokunta määrää tehtävään johtajan esittelystä Risk Officerin, joka hoitaa riskienhallintatoimintojen tehtäviä, sekä Compliance Officerin, joka hoitaa compliance-toimintojen tehtäviä.

Finanssivalvonnessa Compliance Officerin ja Risk Officerin tukena toimii compliance-verkosto sekä riskienhallinnan verkosto, joihin kuuluu Finanssivalvonnan osastoilta ja yksiköistä riippumattomat edustajat. Verkostot eivät ole päätöksentekuelimiä. Finanssivalvonnan Compliance Officer ja Risk Officer ovat Suomen Pankin operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitean jäseniä.

Riskienhallinnan toimenpiteet

Finanssivalvonnan riskienhallinnan kehittäminen jatkui kertomusvuoden aikana. Finanssivalvonnan johtokunta päätti alkuvuodesta compliance-toiminnan kehittämisen vaiheen päättyneeksi ja päätti toiminnan aloittamisesta sekä hyväksyi Finanssivalvonnan compliance-toimintaperiaatteet. Compliance-tarkastustoiminnan jäsentämiseksi laadittiin compliance-toimintasuunnitelma. Lisäksi aloitettiin ulkoisen konsultin vetämät koulutustilaisuudet compliance-toiminnasta.

Finanssivalvonnan johtokunta päätti Finanssivalvonnan riskienhallinnan periaatteiden muutoksista ja sai tiedokseen operatiivisten riskien käytännön ohjeistuksen. Finanssivalvonnan operatiiviset riskit kartoitettiin uutta ohjeistusta noudattaen.

Operatiivisten riskien hallinnan prosessiin kuuluvat riskien tunnistaminen ja arviointi, riskienhallintatoimenpiteiden määrittäminen sekä riskien ja näiden hallintatoimenpiteiden seuranta. Finanssivalvonnan riskien kokonaiskuva muodostetaan osasto- ja yksikkökohtaisista riskikuvista yhdistämällä ja tätä kokonaiskuvaa hyödynnetään päätöksenteossa sekä toiminnansuunnittelussa.

Operatiivisten riskien kartoituksen perusteella Finanssivalvonnan keskeiset operatiiviset riskit liittyvät avainhenkilöriskiin ja henkilöstön osaamisen riittävyyteen, salassa pidettävän tiedon käsittelyyn, compliance-riskeihin, tietojärjestelmiin liittyviin riskeihin, puutteellisiin prosesseihin liittyviin riskeihin sekä ulkoisiin hybridiuhkiin.

Sisäinen tarkastus

Suomen Pankin sisäinen tarkastus tuottaa Finanssivalvonnan tarvitseman sisäisen tarkastuksen palvelun ja on osa Finanssivalvonnan toimintavarmuuden kolmea puolustuslinjaa. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan (ml. riskienhallinta ja compliance-toiminta) tehokkuutta, toteuttaa tarkastussuunnitelmiaan, raportoi havainnoistaan ja suosituksistaan sisäisen valvonnan kehittämiseksi sekä toimii asiantuntijana sisäiseen valvontaan liittyvissä kysymyksissä. Sisäinen tarkastus raportoi toiminnastaan johtokunnalle ja Finanssivalvonnan johtajalle. Finanssivalvonnan johtokunta hyväksyy sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet ja sisäisen tarkastuksen vuosittaisen hankesuunnitelman.

Sisäinen tarkastus toteutti vuonna 2023 neljä kansallista Finanssivalvontaan kohdistunutta tarkastusta ja EKPJ/YVM-järjestelmän puitteissa toteutettiin kaksi tarkastusta. Lisäksi sisäinen tarkastus on konsultoinut Valvojan työpöytä -hanketta vuodesta 2021 syksyyn 2023. Sisäinen tarkastus toteuttaa vuosittain kansallisten ja EKPJ/YVM-tarkastusten seurantatarkastukset.

Finanssimarkkinoilla toimivien vuotuinen kuuleminen

Säännöllinen finanssimarkkinoilla toimivien kuuleminen tukee Finanssivalvonnan toiminnan kehittämistä. Finanssivalvonta järjesti kuulemisen paneelimuotoisena huhtikuussa.

Kuulemisessa esitetyissä kommenteissa todettiin, että yhteistyö Finanssivalvonnan kanssa on ollut pääosin positiivista ja ammattitaitoista. Kuulemisissa mainittiin, että Finanssivalvonnan strategia on johdonmukainen ja tasapainoinen kokonaisuus, Finanssivalvonnan riskiperusteista valvontanäkökulmaa arvostettiin ja Finanssivalvonnan osallistumista talousosaamisen edistämiseen kiitettiin. Lisäksi pidettiin hyvänä, että Finanssivalvonta julkaisi valvottavatiedotteen, jossa kerrottiin tulevien teema-arvioiden ja tarkastussuunnitelmien aiheista.

Kuulemisessa toivottiin, että Finanssivalvonta ottaisi käyttöön valvottavakohtaisen valvontakalenterin. Katsottiin, että Finanssivalvonta lähettää valvottavilleen tietopyyntöjä varsin lyhyellä määräajalla, mutta kerättyyn tietoon perustuvista toimenpiteistä tulee tieto Finanssivalvonnalta valvottaville pitkällä viiveellä. Todettiin, että valvonnan yhdenmukaisuuden edistäminen ja kansallisten erityispiirteiden huomioon ottaminen sääntelyssä EU-tasolla on tärkeää. Kiinnitettiin huomiota Finanssivalvonnan kustannustehokkuuteen. Toivottiin, että Finanssivalvonnalta kysyttäessä saatuihin vastauksiin ei vaikuttaisi se, kuka asiaa Finanssivalvonnessa käsittelee eikä se, kuka valvottavista on Finanssivalvontaan yhteydessä. Todettiin, että esitettävien vaatimusten ja tulkintojen perustuminen sääntelyyn on tärkeää. Sääntelyn valmistelussa toivottiin valvottavien kuulemista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Toivottiin, että Finanssivalvonta voisi muiden viranomaisten tapaan lisätä viestintäänsä sosiaalisen median kautta.

Finanssivalvonnan huomiot kuulemisen palautteeseen

Finanssivalvonta huomioi kuulemistilaisuudessa tulleen palautteen toiminnassaan ja erityisesti toiminnansuunnittelussaan. Vuoden 2024 toiminnansuunnittelun kehittämisen painopisteenä on Finanssivalvonnan prosessien kehittäminen digiprojekteissa. Yksi Finanssivalvonnan keskeisistä tavoitteista on kustannustehokkuus. Vuoden 2024 aikana laaditaan suunnitelma sille, miten lisääntyvän sääntelyn aiheuttama työ saataisiin hoidettua kokonaisresursointia lisäämättä.

Finanssivalvonnan strategiassa korostuu valvonnan ennakoitavuus. Vuoden 2024 aikana kehitetään valvonnan suunnitelmallisuutta ja valvontatoimenpiteiden ennakoitavuutta valvottaville. Luottolaitosten valvontakalenterin käyttöä laajennetaan myös muuhun kuin EKP:n pankkivalvontaan.

Valvottaville lähetettävien tietopyyntöjen osalta jatketaan toiminnan suunnitelmallisuuden ja seurannan kehittämistä niin, että tietopyyntöjen jälkeen ei kuluisi niin pitkää aikaa ennen kuin saadaan valvontatoimen tuloksista tietoa valvottaville.

Finanssivalvonnan nykyiset EU-vaikuttamisen tavoitteet vastaavat kuulemisen palautetta liittyen EU-tason vaikuttamiseen yhdenmukaisesta valvonnasta ja EU-sääntelyn kehittämiseen huomioiden Suomen ja pohjoismaiden tarpeet.

Toimijoiden tasapuolinen ja objektiivinen kohtelu on Finanssivalvonnan toiminnassa erittäin tärkeä tavoite, mikä koskee kaikkia Finanssivalvonnan valvontatoimenpiteitä sekä sen antamia vastauksia ja linjauksia. Tämän edistämiseksi Finanssivalvonnassa ryhdytään kehittämään sisäistä tulkintarekisteriä, jolla varmistetaan valvonnan yhtenäisyyttä ja yhtenäisiä tulkintoja.

Toimialan ehdotuksena oli kuulemistilaisuuden järjestäminen Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden laatimisprosessin alkuvaiheessa. Nykyisin toimialaa kuullaan kirjallisesti osana prosessia. Valmistelun riippumattomuuden turvaaminen ja toisaalta Finanssivalvonnan resurssit puoltavat nykyistä kirjallista menettelyä. Merkittävistä määräys- ja ohjemuutoksista voidaan kuitenkin järjestää kuulemistilaisuuksia valvottaville.

Kuulemisessa Finanssivalvonnan toivottiin lisäävän viestintää sosiaalisessa mediassa kuluttajien (esimerkiksi sijoittajien) suuntaan. Finanssivalvonta hyödyntää sosiaalisen median kanavista X:ää (aiemmin Twitter), LinkedIniä, YouTubea ja SlideShare-palvelua. Viestintästrategiassaan Finanssivalvonta on linjannut panostavansa näistä erityisesti LinkedIniin. Resurssitehokkuuden vuoksi Finanssivalvonta ei hajauta toimintaansa useisiin sosiaalisen median kanaviin. Finanssivalvonta jakaa tietoa myös näissä kanavissa ja kehittää toimintaansa niissä seurantadatan perusteella. Finanssivalvonnan henkilöstö voi esiintyä sosiaalisen median palveluissa omaan työhönsä ja vastuualueeseensa liittyvissä asioissa.

Pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2022

Vuotta 2022 koskevassa kertomuksessaan pankkivaltuusto kehotti Finanssivalvontaa seuraaviin toimiin:

Kiinnittämään erityistä huomiota korkotason nousun vaikutukseen pankkien asiakkaitten lainanhoitokykyyn ottaen huomioon kotitalouksien velkaantumisen kasvun ja erityisesti taloyhtiölainojen kasvaneen merkityksen.

Kotitalouksien velkaantumista ja taloyhtiölainojen kehitystä seurattiin ja arvioitiin säännöllisesti osana neljännesvuosittaista makrovakaustalvontaa. Korkojen ja lainanhoitomenojen voimakkaasta noususta huolimatta kotitalouksien lainanhoitokyky on pysynyt hyvänä ja ongelmaluottojen määrät matalina. Kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa tuloihin kääntyi laskuun vuonna 2022 ja lasku jatkui myös tammi-syyskuussa 2023 käytettävissä olevien nimellistulojen kasvun ja asuntolainakannan supistumisen seurauksena. Kotitalouksien velkaantuneisuus oli vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä vajaan kymmenen prosenttiyksikköä matalampi kuin korkeimmillaan vuoden 2021 lopussa.

Taloyhtiölainojen kasvu on viime vuosina hiipunut huippuvuosiin verrattuna, mitä on selittänyt etenkin asuntorakentamisen suhdannetilanteen heikentyminen.

Uusia kotitalouksien velkaantumista hillitseviä, asunto- ja taloyhtiölainoja koskevia rajoitteita tuli voimaan heinäkuussa 2023. Lakiuudistuksen mukaan uudisrakentamisessa asuntoyhteisöluottoja voi olla enintään 60 prosenttia suhteessa myytävien asuntojen velattomaan hintaan. Lisäksi uudisrakentamisessa käytettäville asuntoyhteisöluottoille asetettiin 30 vuoden enimmäistakaisinmaksuaika ja lyhennysvapaita koskeva kielto ensimmäiselle viidelle vuodelle rakennuksen valmistumisesta. Myös asuntoluottojen enimmäistakaisinmaksuaika rajoitettiin 30 vuoteen. Finanssivalvonta arvioi uusien rajoitteiden noudattamista vuoden 2024 aikana.

Kesäkuussa 2022 annettu asuntolainanhakijoiden enimmäislainanhoitorasitusta koskeva suositus astui voimaan vuoden 2023 alussa. Finanssivalvonta selvitti alustavasti suosituksen noudattamista loppuvuonna 2023. Kattavampi arvio suosituksen noudattamisesta vuoden 2023 aikana laaditaan alkuvuonna 2024.

Finanssivalvonta palautti joulukuussa 2023 muita kuin ensiasunnon ostajia koskevan lainakaton eli enimmäisluototussuhteen perustasolleen 90 prosenttiin. Päätöksen perusteena oli rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksien pieneneminen kotitalouksien velkaantuneisuuden toteutuneen ja ennakoitun laskun sekä muiden kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua rajoittavien makrovakaustalvontavälineiden käyttöönoton seurauksena. Enimmäisluototussuhdetta oli alennettu viidellä prosenttiyksiköllä kesällä 2021 kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien rajoittamiseksi.

Finanssivalvonta osallistui kotitalouksien taloudellista tilannetta selvittäneen valtiovarainministeriön työryhmän työhön alkuvuonna 2023. Työryhmä esitti huhtikuussa julkaistussa raportissaan muun muassa, että Suomessa olisi tarpeen ottaa käyttöön juridisesti sitova kotitalouksien enimmäisvelanhoitorasite.

Seuraamaan Suomessa toimivien pankkien riskejä tilanteessa, jossa likviditeettiongelmiin liittyvät haasteet ovat globaalilla pankkisektorilla kasvaneet.

Finanssivalvonta kiinnitti kertomusvuonna valvonnassaan erityistä huomiota suomalaispankkien luotto- ja likviditeettiriskeihin, joita heikentynyt talouskasvu ja rahoitusolojen kiristyminen ovat kohottaneet. Tarkastuksia tehtiin molempiin riskialueisiin, ja lisäksi maaliskuussa 2023 valmistui luottoriskiä käsittelevä teema-arvio, jossa tarkasteltiin Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien standardimenetelmäpankkien uudistuneen maksukyvyttömyyden määritelmän käyttöönottoa. Finanssivalvonta laati kertomusvuonna myös erilliset teema-analyysit suomalaispankkien luotto- ja likviditeettiriskeistä. Kesällä 2023 julkaistuissa Euroopan pankkiviranomaisen (EBA), Euroopan keskuspankin (EKP) ja Finanssivalvonnan stressitestitesteissä arvioitiin puolestaan toimintaympäristön epätodennäköisen mutta mahdollisen voimakkaan heikkenemisen vaikutusta suomalaispankkien tuloksentekokykyyn ja vakavaraisuuteen.

Suomalaispankkien ongelmaluottojen määrä ja luottotappiot ovat pysyneet maltillisina ja Euroopan matalimpien joukossa heikentyneestä toimintaympäristöstä huolimatta. Suomalaispankkien luottoriskien kohoamisesta on kuitenkin nähtävissä varhaisia merkkejä luottojen arvonalentumisvaiheiden muutosten perusteella. Luottoriskiltään kohonneiksi luokitellut luotot kasvoivat vuoden 2023 aikana etenkin kiinteistö- ja rakennussektorin luotoissa sekä taloyhtiölainoissa. Suomalaispankkien keskimääräistä vahvempi vakavaraisuus tuo kuitenkin suojaa tulevia luottotappioita vastaan. EBA:n, EKP:n ja Finanssivalvonnan stressitestien perusteella Suomen pankkisektori kestäisi toimintaympäristön merkittävänkin heikkenemisen. Stressitestien heikon kehityksen skenaario oli tällä kertaa poikkeuksellisen ankara.

Likviditeettirisakit kuuluivat vuonna 2023 luottoriskien ohella pankkivalvonnan valvontaprioriteetteihin. Suomalaispankkien maksuvalmiutta ja varainhankinnan tilannetta seurattiin erityisen tarkasti ja tiheästi kevään 2023 markkinaturbulenssin aikana, kun yksittäisiä yhdysvaltalaisia ja eurooppalaisia pankkeja ajautui likviditeettiongelmiin. Toimintaympäristön heikkenemisestä ja rahoitusolojen kiristymisestä huolimatta suomalaispankkien likviditeettitilanne ja varainhankinta on pysynyt vakaana. Kotimaisten pankkien lyhyen aikavälin maksuvalmius parantui kertomusvuoden aikana. Pankkisektorin yleisötalletukset ovat pysyneet verrattain vakaana ja pankit ovat saaneet myös hankittua vakuudetonta ja vakuudellista markkinarahoitusta. Korkojen historiallisen nopea nousu on tosin kasvattanut kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia.

Voimakas riippuvuus markkinavarainhankinnasta ja varainhankinnan lyhentyminen lisäävät suomalaispankkien haavoittuvuutta rahoitusmarkkinoiden häiriöille. Finanssivalvonnan likviditeetin stressitestit osoittavat, että suomalaispankkien likviditeettipuskurit voisivat olla riittämättömät sekä rajussa äkillisessä että pitkittyneessä

likviditeettikriisissä. Vastaavia haavoittuvuuksia tunnistettiin myös Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) vuonna 2022 toteuttamassa Financial Sector Assessment Program (FSAP) -arviointiharjoituksessa, jonka yhteydessä IMF suosittelee vahvistamaan suomalaispankkien likviditeettipuskureita ja lisäämään pidempiaikaisen markkina-varainhankinnan osuutta varainhankinnassa. Finanssivalvonta tulee kiinnittämään erityistä huomiota likviditeettireservien riittävyyteen tulevissa valvontatoimenpiteissä IMF:n suosituksen mukaisesti.

Varautumaan pikaluottoja myöntävien yritysten valvonnan alkamiseen riittävillä resursseilla ja toimialaan sopivilla menetelmillä.

Valmiudet valvontavastuun siirtoon saatiin valmiiksi projektisuunnitelman mukaisesti. Valvontavastuun siirto Finanssivalvonnalle tapahtui suunnitellusti 1.7.2023.

Selvitys rekisteröintiedellytysten täyttymisestä, asiakkaansuojaa koskevista menettelytavoista ja rahanpesulain mukaisten velvoitteiden noudattamisesta käynnistyi heinäkuun alussa ja valmistuu Q2/2024. Maksukyvyttömyysriskien teema-arvio käynnistyy elo-syyskuun taitteessa.

Varmistamaan, että rahanpesun estämisen valvonta on riittävän tehokasta ja että mahdollisiin ongelmiin puututaan ja sanktioprosessit käynnistetään vanhentumisaikojen puitteissa.

Vuonna 2023 julkaistiin Rahanpesun estämisen valvontastrategia, joka täydentää koko Finanssivalvonnan strategiaa. Strategian mukaisesti on suunniteltu riskiperusteinen valvontasykli, joka varmistaa riittävän rahanpesun estämisen valvonnan kaikille Finanssivalvonnan valvottaville. Strategian mukaisesti valvontatoimia kohdennetaan valvottaviin eri tavoin: tarkastukset eivät ole ainoa valvontatoimi.

Tarkastuksien sisältöön ja laajuuteen sekä niiden huolelliseen etukäteissuunnitteluun on kiinnitetty erityistä huomiota ja tavoitteena on riittävän kattavien tarkastusten suorittaminen. Samalla tarkastusryhmän osaamista on kehitetty.

Tarkastusryhmän toiminnalle on asetettu selkeät tavoitteet ja ryhmällä on oma vetäjä. Tarkastusten määrä onkin ollut tavoitteen mukainen vuosien 2022–2023 ajan.

Huomattavaa on, että rahanpesun tarkastuksille asetettu tavoitemäärä (5 tarkastusta / liukuva 12 kuukauden aika) on nykyisillä resursseilla toimintakyvyn äärirajoilla. Pyritään varmistamaan, että tarkastusten määrä toteutuu, vaikka tarkastussuunnitelmiin tulisi muutoksia tai ryhmässä tapahtuisi henkilövaihdoksia.

Varmistamaan, että pakotteiden valvonta suomalaisissa pankeissa on järjestetty asianmukaisella tavalla.

Rahanpesulain muutokset, joilla pakotteiden noudattamisen valvonta tuli Finanssivalvonnan tehtäväksi, tulivat voimaan 31.3.2023. Tämän jälkeen ryhdyttiin laatimaan pakotteita koskevaa Finanssivalvonnan määräystä ja ohjetta (MOK), joka julkaistiin 22.12.2023. MOK tulee voimaan 1.3.2024, jolloin kaikille valvottaville on asetettu yhte-näiset vaatimukset pakotteiden noudattamisen osalta.

Pakotteiden noudattaminen on otettu huomioon valvonnassa, muun muassa valvojan arvioiden aiheena, sekä uusien valvottavien toimilupa- ja rekisteröintiprosessissa.

Finanssivalvonta on tehnyt runsaasti yhteistyötä muiden pakotteiden valvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa: muun muassa ulkoministeriön, rahanpesun selvittelykeskuksen, ulosottoviranomaisten ja suojelupoliisin kanssa on vaihdettu tietoa konkreettisista valvontahavainnoista ja tiivistetty yhteistyötä.

Varmistamaan käytettävissä olevilla keinoilla omalta osaltaan, että peruspankkipalvelut turvataan ja että myös ne asiakkaat, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita, pystyvät hoitamaan pankkiasiointinsa kohtuullisilla kustannuksilla.

Peruspankkipalveluselvitys vuodelta 2022 julkaistiin heinäkuussa 2023. Finanssivalvonta arvioi, että asiakkaiden oikeus laissa määriteltyihin peruspankkipalveluihin toteutui vuoden 2022 aikana kokonaisuutena tarkastellen asianmukaisesti.

Palvelutarjonta painottuu kuitenkin pankkien digitaalisiin palvelukanaviin ja muihin etäkanavissa tarjottaviin palveluihin, ja ne ovat valtaosalle pankkien asiakkaista pääasiallinen palvelukanava päivittäisen pankkiasioinnin hoitamiseen.

Maksamisen digitalisoitumisesta huolimatta käteisellä on yhteiskunnassa tärkeä rooli. Arviossaan Finanssivalvonta piti tärkeänä, että pankit huolehtivat käteispalveluiden saatavuudesta koko maan laajuisesti. Peruspankkipalveluista perittävien hintojen osalta Finanssivalvonta kiinnitti pankkien huomiota kohtuullisen hinnoittelun vaatimukseen ja kehotti erityisesti korkeimpia hintoja veloittavia pankkeja itse uudelleen arvioimaan hinnoittelunsa tasoa ja perusteita.

Selvityksen johtopäätöksinä Finanssivalvonta kiinnitti pankkien huomiota muun muassa kohtuuhintaisten asiointimahdollisuuksien turvaamiseen digitaalisia palveluita käyttämättömille asiakkaille, henkilökohtaisen asiakaspalvelun saatavuuden parantamiseen sekä digitaalisten palvelukanavien saavutettavuuden ja digituen tärkeyteen.

Valtiovarainministeriö on käynnistänyt peruspankkipalveluita koskevan sääntelyn muutostarpeiden kartoittamisen osana laajempaa luottolaitoslain muutostarpeiden arviointia. Selvitystyön yhteydessä eri sidosryhmillä on mahdollisuus tuoda esiin näkemyksiä peruspankkipalveluiden tarjonnasta ja hinnoittelusta sekä sääntelyn kehitystarpeista.

Finanssivalvonta pitää peruspankkipalveluja koskevan sääntelyn muutostarpeiden arviointia tervetulleena. Lainsäädännön nykytilaa ja muutostarpeita on tärkeää tarkastella erityisesti siitä näkökulmasta, että sääntelyllä turvataan kohtuuhintaisten peruspankkipalveluiden tarjonta koko maan laajuisesti myös niissä tilanteissa, kun markkinaehtoinen palveluntarjonta ei riitä kattamaan asiakkaiden tarpeita.

Arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista vuonna 2024

Arvio valvonnan muutoksista

Merkittävät valvonnan muutokset vuoden 2024 aikana ovat kestävän rahoituksen tiedonantovelvoitteiden valvonta ja kryptovara-asetuksen mukaisten toimijoiden valvonta. Vuodelle 2024 ei ole näkyvissä muita merkittäviä valvonnan muutoksia, vaikka finanssimarkkinaympäristön epävarmuus jatkuu poikkeuksellisen voimakkaana taloudellisen ja geopoliittisen epävarmuuden johdosta. Valvonnassa on varauduttu odotettua heikompiin kehityskuluihin, vaikka valvottavien vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat pysyneet toistaiseksi hyvinä. Valvonta perustuu toimintaympäristön muutosten mukana joustavaan malliin, vaikka sitä suunnitellaan sekä vuositasolla että pidemmällä aikavälillä. Valvojalla on kyky muuttaa suunnitelmiaan tilanteiden muuttuessa, kuten aiemmin Venäjän hyökkäyssodan ja koronapandemian takia on tehty.

Finanssivalvonnan tehtäväkentän odotetaan laajenevan edelleen lähivuosina uuden sääntelyn johdosta. Tämän vuoden aikana laaditaan suunnitelma, miten lisääntyvän sääntelyn aiheuttama valvontatyö saadaan hoidettua kokonaisresursointia lisäämättä.

Arvio valvontamaksukertymästä

Valvontamaksuja kerätään vuonna 2024 noin 40,1 miljoonaa euroa, joka on noin 1,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2023. Valvontamaksutarpeeseen vaikuttaa vuoden 2024 kulubudjetin kasvu noin kolmella prosentilla ja edellisen vuoden ylijäämän kasvu noin 67 prosentilla. Merkittävimmät muutokset kokonaisbudjetissa edelliseen vuoteen nähden ovat IT-kulujen sekä henkilöstökulujen kasvu.

Vuoden 2024 aikana valvontamaksujen uudeksi maksuvelvollisryhmäksi tulevat edellä mainitun mukaisesti kryptovara-asetuksen mukaiset valvottavat. Uuden maksuryhmän valvontamaksujen maksimimäärän kokonaissumma on arviolta noin 0,2 miljoonaa euroa. Lisäksi eräät kuluttajaluotonantajat ja -välittäjät ovat valvontamaksuvelvollisia koko vuoden 2024 ajalta, kun vuonna 2023 näiltä toimijoilta voitiin periä valvontamaksulain perusteella valvontamaksua vain ajanjaksolta 1.7–1.8.2023.

Valvottavien lukumäärä kasvaa vuoden 2024 aikana hieman, kun kryptovara-asetuksen mukaiset valvottavat siirtyvät Finanssivalvonnan valvontaan. Tällä hetkellä Suomessa on rekisteröityjä virtuaalivaluutan tarjoajia 12 kappaletta.

Eduskunta hyväksyi valvontamaksulain muutoksen, joka astui voimaan 1.1.2024. Valvontamaksulain mahdollistama valvontamaksujen enimmäismäärä nousi nykyisestä noin 44 miljoonasta eurosta 49 miljoonaan euroon. Korotuksella pyritään turvaamaan Finanssivalvonnan rahoituksen riittävyys keskipitkällä aikavälillä. Enimmäismäärän korotus ei kuitenkaan suoraan korota valvontamaksuja, vaan valvottavilta perittävä valvontamaksu määräytyy Finanssivalvonnan vuosittain vahvistettavan talousarvion perusteella.